Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй, Министрнүүдэй Совэдэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэ гарана | № 281 (13770) | 1974 оной ноябриин 30, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ТРАКТОР, МАШИНАЯА hАЙНААР ЗАhАБАРИЛАЯ

Юhэдэхэн табан жэлэй hүүлшын жэлдэ хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэриие саг соонь, hайн шанартайгаар хэжэ, үрөө тарянай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилго республикымнай колхоз, совхозуудай ажалшад урда табигданхай. Энэ шухала зорилгые бэелүүлхын тула трактор, машинануудаа үбэлдөө hайнаар заhабарилха хэрэгтэй байhаниинь элитэ.

Республикымнай түрүү ажахынууд техникэеэ шадабаритайгаар ашаглалаар лэ тарялан, сабшалангайн ба ургаса дээшэлүүлхэ, экономическэ түргэнөөр хүгжөөжэ шадана бшуу. Хяагтын аймагай «Родина», Мухаршэбэрэй аймагай «Искра», Бэшүүрэй аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозууд, Кабанскын болон Ангагай совхозууд жэл бүри техникэеэ hайнаар заhабарилжа, үрэ эхэтэйгээр хүдэлгэдэг заншалтай.

Энэ жэлдэшье тус ажахынууд заhабарилгаяа ургаса хуряалгын дүүрэхэнэй лэ эхилээ, мүнөө hайнаар ябуулжа байнхай. Тиихэдээ бүхы техникэеэ эрхим шанартай бэлдэхэ гэжэ оролдоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ Суулгын совхоз (ахамад инженерынь нүхэр Лыгдунов) трактор, машинануудаа үбэлдөө hайнаар хадагалдаг, заhабарилгаа эмхитэйгээр ябуулдаг. Мүнөө эндэхи механизаторнууд 6 трактор, бүхы плуг, культиватор, боронинуудаа заhабарилжа дүүргэнхэй. Шэнэ жэл гаратар селеннүүдээ бүхы гарнилдаа бэлэн болохо хүсэлтэй. Тиихэдээ тракторнуудаа мартын 8 хүрэтэр заhабарилжа дүүргэхэ зорилготой. Тракторнуудаа эдэнэр агрегатно-узловой аргаар заhабарилна. Шадабаритай бэрхэ механизаторнууд эндэ бэлдэгдэдэг зурган узелда ажаллана. Тракторнуудаа задалха, заhабарилха хүдэлмэридэ 13 хүн табигданхай. Заhабарилгада хабаададаг механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Хуушан детальнуудые шэнэдхэн заhабарилха түхеэрэлгэнүүдые тодхонхой. Энэ жэлдэ запчастьнуудые хадагалха шэнэ склад барижа дүүргэбэ. Аккумуляторнуудые хадагалха газар шэнээр түхеэрэбэ. Мастерскойдо ажалладаг хүнүүдэй эдеэлхэ столово бии. Жэл бүри механизаторнуудые hурган бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Үнгэрhэн жэлдөө 23 хүниие механизаторай мэргэжэлдэ hургаа, 7 механизаторай мэргэжэл дээшэлүүлээ.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (ахамад инженерынь нүхэр Злыгостев) заhабарилгаяа мүн лэ эмхитэйгээр захалаад, мүнөө 6 трактор, хэдэн плуг, ... бэлэн болгонхой.

Үбэлэй hаранuudта комбайнуудые заhабарилха гэhэн арга үргэнөөр дэлгэржэ байна. Энэ талаар Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой механизаторнууд бүгэдэдэ жэшээ харуулна. Эдэнэр мүнөө комбайнуудаа заhабарилжа эхилэнхэй. Мүн Хурамхаанай аймагай Дэ...нэй совхоз үбэлдөө комбайн заhабарилха байра түхеэрбэ.

Колхоз, совхозуудай техникэ заhабарилха, техническэ харууhалга хэхэ талаар «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд, мастерскойнууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байhаниинь элитэ. hүүлэй үедэ тракторнуудые заhабарилдаг Тарбагатайн, Оронгын мастерскойнууд хүдэлмэриеэ ниилээд нарижуулан hайжаруулаа. Захаамнай аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд трактор, машинануудые шэнэ түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр техническэ харууhалга хэхэ талаар ажахынуудта ехэ туhа хүргэдэг болонхой. Мүн энэ арга дүршэл Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта хэрэглэгдэдэг болоо.

Тиигэбэшье трактор, машинануудые заhабарилха, техническэ талаар харууhалха, тэрэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ дутагдалнууд олон ушарна. Имагтал дутагдалнуудhаа уламжалан, тракторaар хэгдэдэг болохо хүдэлмэриин хэмжээн жэлhээ жэлдэ урга орондо доошолжо байна бшуу. Юуб гэхэдэ, олон тракторнууд оройдоол нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ, механизаторнуудай шадабари, мэргэжэл багатай байhанhаа тэхниинь эбдэрнэ, hаатана ха юм. Мүн техникэ заhабарилгын шанар мүнөө үеын эрилтые ханганагүй.

Ургаса хуряалгын дүүрэhээр хоёр hара шахуу сагай үнгэрбэшье, олохон колхоз, совхозуудта заhабарилгын хүдэлмэри hаял захалжа байха юм. Зарим ажахыда заhабарилга хэхэ мастерскойнууд хүсэд hайнаар бэлдэгдээгүй байшоо. Имэ байдал Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд трактор, машинануудаа саг соонь суглуулжа шадаагүй, заhабарилгын хүдэлмэридэ механизаторнуудаа бүрин эмхидхээгүй байна. Хяагтын аймагай колхозуудта ноябриин тэн хүрэтэр техникэ заhабарилга хүсэдөөр захалаадүй байшоо. Эндэ «Дружба» колхоздо машинно-тракторна мастерской ажалладаг хүнүүдэй журам hула, хүдэлмэридөө ушараар hаатаха баримтанууд дайралдаа. Тракторнуудые задалхын урда тээ тэрэниие шалгажа, ямар юумэниинь заhабарилагдаха байhыень тодорхойлхо, тэрэнhээ запчастьнуудые бэлдэхэ хэрэг эндэ тогтоогдоогүй байгаа.

1975 оной хабарай тарилгада, хүдөө ажахын бусад хүдэлмэридэ техникэеэ бэлдэхэ, трактор, машинануудаа hайнаар харууhалжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэржэ байна. Энэ мүрысөөндэ Литовско болон Киргизэй ССР-нүүдэй, Воронежскэ областиин механизаторнууд эхи табиhан байна. Эдэнэй үүсхэлые дэмжэн, манай республикын түрүү ажахынуудай механизаторнууд тодорхой уялгануудые абажа, техникэ заhабарилгые хурданаар, hайн шанартайгаар ябуулха хэмжээнүүдые абажа байнхай. Энэ талаар Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой механизаторнууд бусадта жэшээ харуулаа. Эдэнэр техникэ заhабарилхын кварталай түсэбые декабриин 25 хүрэтэр дүүргэжэ, үбэлдөө комбайнуудай гушан процентыень бэлэн болгохо, хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы трактор, [illegible] ... организацинууд эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэрилгээр ябуулха ушартай.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдтэ

США-гай ПРЕЗИДЕНТ Дж. ФОРДТОЙ КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭhЭН УУЛЗАЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1974 оной ноябриин 23—24-дэ Владивостогой оршондо США-гай Президент Дж. Фордтой КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн уулзалгын дүнгүүдые хаража үзөөд, нүхэр Л. И. Брежневэй ажал ябуулгые, үнгэрhэн уулзалгын политическэ шухала үрэ дүнгүүдые зүбшөөн, бүрин hайшаана. Амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёhые үндэhэ болгохо, совет-американ харилсаанай саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ удха шанартай эдэ үрэ дүнгүүд уластай хоорондын шахардуу байдалай hуларалгые улам гүнзэгырүүлхэ, янза бүриин ондо байгуулалтатай гүрэнүүдэй али али талада ашатай туhатай харилсаа холбоо үргэдхэхэ шэнэ урмашуулга болоно, бүгэдэ нитын эб найрамдал батадхаха хэрэгтэ тодорхой хубитаяа оруулна.

Совет-американ харилсаанай үндэhэн шухала олон асуудалнууд уулзалгын үедэ бүхы талаараа тодорхойгоор зүбшэлэгдөө. 1972—1974 онуудта баталагдаhан документнүүд дотор, — түбхын түрүүндэ СССР США хоёрой хоорондын харилсаанай үндэhэн гурим соо, ядерна дай зайсуулха тухай хэлсээн, стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха зарим хэмжээнүүд тухай хэлсээнүүд дотор бэшэгдэhэн уялгануудые сэхэ шууд, хүсэд бүрин бэелүүлхэ гэжэ хоёр гүрэнэй шиидхэнхэй байhаниинь дахинаа лаблан баталагдаа. Энэ хадаа совет-американ харилсаае хоёр оронной арадуудай аша туhада хүгжөөхэ замаар саашадаа дабшалгын гол эшэ нүхэн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет совет-американ харилсаанай гол зорилго, ядерна хэмсэлдээнэй ... юрэнхыдөө дай сэрэн зайсуулха найдабариин улам нэмэжэ байhые тэмдэглэнэ.

Стратегическэ доботолхы зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар совет-американ хамтын мэдүүлгэ удаан болзортой тиимэ хэлсээ баталха гэжэ СССР-эй ба США-гай hанаашалжа байhые лаблан элирхэйлнэ. 1975 ондо гар табигдаха хэлсээ ойрын сагта байгуулагдаха хэрэгтэй. 1985 оной эсэс хүрэтэр хүсэндээ байхаар хараалагдаhан, стратегическэ доботолхы зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай тиимэ хэлсээн хоёр талын тэгшэ эрхэтэй, аюулгүй байдал адляар сахиха гол ёhо үндэhэ болохо гэжэ хэлсэгдэhэниинь шухала удха шанартай байна.

Туйлагдаhан хэлсээнүүд дүүргэгдэхэдээ, арадуудай бата бэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай замдахи шухала алхам болохо байhые Советскэ Союзда үндэрөөр сэгнэнэ.

Эгээн түбэгтэй, үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй байhан политическэ асуудалнуудые эб найрамдалаар шиидхэхэ хэрэгтэ туhа болохо, хоёр гүрэнэй хамтын коммюнике дотор найруулагдаhан хүсэлэнгүүдые бодото хэрэгтэ хоёр талаhаа бэелүүлбэл, уластай хоорондын шахардуу байдалай hуларалгада туhа болохо. Европодо аюулгүй байдал, хамтаран ажаллалга хангаха, Түбэй Европодохи зэбсэгүүд ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо, ядерна зэбсэг тарааха ябадал, Киприйн байдал гэхэ мэтын тон шухала асуудалнуудаар хэлсэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд онсо удха шанартай.

ООН-ой Аюулгүйн Совэдэй 338-дахи шиидхэбэриин үндэhөөр, энэ нютагай бүхы арадуудай, тэрэ тоодо палестин арадай хуулита эрхэ ашаг хангаха замаар Ойрхи Дорнодо hуурин эб найрамдал тогтоохо гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туhа хүргэхын тула хоёр талаhаа оролдолго гаргаха hанаашалгатай байhанаа лаблан баталhан ушарые Советскэ Союз шухала тоолоно. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые эбэй гуримаар шиидхэн заhаруулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй Женевскэ конференциин хүдэлмэриие тон hаяар hэргээхэ шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

США-гай Президент Дж. Фордтой КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй түрүүшынхиэ уулзаhан ушар, энэ үедэ совет-американ харилсаанай хабаатай олон асуудалнуудаар, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай экономическэ асуудалнуудаар эмхидхэгдэhэн тодорхой хөөрэлдөөн, совет-американ харилсаанай улам саашадаа хүгжэхэ, энээниие бэхижүүлхэдэ шухала болохо гэhэн эрмэлзэл элирхэйлэн харуулаа. Владивостогто уулзалгын үедэ баталан абтаhан документнүүдые энэ шэглэлээр саашадаа хүгжөөхэ ябуулгануудай hайн үндэhэ hүури болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин, США-гай Президентын hүүлэй хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд хадаа манай хоёр оронной арадуудай аша туhада, бүгэдэ нитын эб найрамдалай аша туhада СССР США хоёрой хоорондын харилсаанай таатай зохидоор хүгжэхэ ябадал совет-американ дээдэ тушаалтатай уулзалгануудые ходо үнгэргэлгын шухала удха шанартай байhанай эли тодо шэнэ гэршэ болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхайлан тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев США-гай Президент Дж. Фордтой уулзалгын ехэ удха шанартай байhые тусхайлан тэмдэглээд, энэ хадаа ... hанамжануудые, дайнай ... hанал ... хангаха, бүгэдэ нитын эб найрамдал ... элирхэйлэн гэршэлнэ.

Совет арад партингаа ленинскэ гадаадын политикые нэгэ hанаатайгаар дэмжэн, Владивостогой оршондохи уулзалга КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлон хараалhан программые бодото хэрэгтэ бэелүүлхэ замдахи шэнэ ехэ алхам мүн гэжэ тоолоно. Хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые, энэ зэргэтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй оруулhан хубитые совет арад үндэрөөр сэгнэнэ.

СССР-эй эб найрамдалда ленинскэ гадаадын политикын амжалтанууд табан жэлэй түсэб дүүргэхэ, коммунис общество байгуулха хэрэгтэ шэнэ илалтануудые туйлаха ябадалдань совет арадые зоригжуулна, арадуудай бата бэхи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэдэг, амгалан тайбан ажаhуухые хүсэдэг бүхы хүсэнүүдтэ туhална.

НҮХЭР Н. В. ПОДГОРНЫН ТАДЖИКИСТАНДА ЕРЭЭД БАЙhАН ТУХАЙ

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Таджигай ССР-эй байгуулагдаhаар, Таджикистанай Компартиин тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойн hайндэртэй дашарамдуулан, республикада ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный В. И. Лениндэ памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба. Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расулов, Таджигай ССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Холов, республикын Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Р. Набиев, hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн союзна республиканууудай, Москвагай, Ленинградай делегацинуудай толгойлогшонор баглаа сэсэгүүдые мүн лэ табяа.

Республикын ойн hайндэртэ зорюулжа, Душанбедэ Хани барисаанай сэсэрлиг hуулгагдаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй гүйлтаар түрүүшын модон таригдаба. Нүхэр Н. В. Подгорный, республикын хүтэлбэрилэгшэд, делегацинуудай толгойлогшонор дурасхаалта модо hуулгаhан байна.

Энэ үдэр Н. В. Подгорный Душанбегэй текстильнэ комбинадта ошожо, цехүүдэй хүдэлмэритэй танилсаhан, предприятиин хүдэлмэришэдтэй, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэhэн байха юм. Үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзаа. Н. В. Подгорный хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ тэмдэглэл хэбэ.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗОХЁОН БАЙГУУЛХЫ ХҮСЭН

Нурекскэ ГЭС-тэ митинг болобо

НУРЕК. (Таджигай ССР). (ТАСС). Нурекскэ ГЭС-эй барилгада бүхы оромнай хабаадажа байна. Волгын, Днепрэй, Енисейн, Ангарай эрьенүүдhээ гидро-барилгашад эндэ ерэжэ хүдэлнэ, бүхы союзна республикануудай хэдэн арбаад завод станцида түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ эльгээнэ.

Хани барисаанай митинг ноябриин 28-да Нурегтэ болобо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные суглаарагшад үнэн зүрхэнhөө, хани халуунаар угтаа. Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расулов, Таджигай ССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Холов, республикын Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Р. Набиев, hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрээнтэй хамта ерэhэн байна.

Нүхэр Н. В. Подгорный митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Совет арадуудай хани барисаанай зохёон байгуулхы хүсэн Нурекскэ гидроузелай барилга дээрэ элеэр харагдана. Тэрэнэй проект табилгада, түхеэрэлгэнүүдээр, механизмуудаар, материалнуудаар хангалгада манай ороной 200 гаран предприяти эмхи хабаадана. Харьковай турбинна завод, Уралэлектротяжмаш, Белоруссиин автозавод, Запорожиин трансформаторна завод эдэнэй дунда бии.

Энэ түбхинэн hууришгаагүй хадата хизаарта хүдэлхээ барилгашад оронной элдэб заха булангуудhаа ерэнэ. Таджигууд ба ородууд, украинецууд ба узбегүүд, белоруссууд ба татарнууд, тодорхойлон хэлэхэдэ, манай Эхэ ороной 40 гаран наци болон арад үндэhэтэдэй түлөөлэгшэд танай гайхамшагта коллективтэ эбтэй эетэйгээр хүдэлнэ.

Нурек хадаа hуурин хүн зоной дундаhаа Совет Таджикистанда хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ кадрнуудые hурган бэлдэхэ ёhотой гуламта болонхой. Урдын хонишод, таряашад, хлопок ургуулагшад, тамхи таригшад совет гидро-барилгашадай түрүү отрядта ниилэн орохон байна. Мүнөө эдэнэр орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые хабсарна, бегон hуулгана, мүнөөнэй орёо нарин оньhон техникэ жолоодоно.

Совет хүнүүдэй ажана байдал тухай, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулжа байhанайнь түлөө митинг дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд түрэл Коммунис партидаа халуун баяр баясхалан хүргөө.

СОВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ БУСАБА

Нүхэр Л. И. Брежнев болон делегациин гэшүүд ноябриин 27-ной үдэшэ Москва бусажа ерэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшад — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн А. М. Александров эдээнтэй хамта бусаа.

Нүхэд А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд П. А. Абрасимов, В. В. Кузнецов, Г. С. Павлов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд К. М. Боголюбов, О. Б. Рахманин, Г. К. Цинев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов болон бусад Внуковска аэродром дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые угтаба.

МНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Банзрагч угтагшадай дунда байлсаа.

(ТАСС).

УФАГАЙ 400 ЖЭЛЭЙ ОЙ

УФА. (ТАСС-ай корр.). Уфагай тогтоогдоhоор 400 жэлэй ой ноябриин 28-да гүйсэбэ. Ороной элдэб хото городууд hаа, республикануудhаа айлшад ойн hайндэртэ хабаадахаяа ерэhэн байна.

Энэ гайхамшагта hайндэртэ зорюулагдажа, партиин городской комитедэй ба хотын ажалшадай депутадуудай Совэдэй баярай суглаан Башкирай гүрэнэй оперо, баледэй театр соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое суглаарагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүндэтэ президиумдэ hунгаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Башкирай обкомой нэгэдэхи секретарь М. З. Шакиров, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй, Совет правительствын, Леонид Ильич Брежневэй үмэнэhөө үндэр дээдын шагнал — Октябриин Революциин орденоор шагнагдаhаарнь уфагайхидые хадуунаар амаршалба.

Нүхэр М. З. Шакиров суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалга доро хотын тугта Октябриин Революциин орден зүүгээ.

Болзорhоонь урид!

МОСКВА. Россин Федерациин промышленностиин хүдэлмэришэд гол шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар 1974 оной 11 hарын түсэбые болзорhоонь урид, ноябриин 28-да дүүргэбэ.

(ТАСС).

РКП-гэй XI СЪЕЗД ТАРАБА

БУХАРЕСТ. (ТАСС-ай корр). Зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ Румыниин Коммунис партиин XI съездын ноябриин 28-най үглөөнэй пленарна заседани дээрэ дүүрэбэ.

Партиин X, XI съезднүүдэй хоорондохи үе соо РКП-гэй ЦК-гай, мүн Центральна шалгалтын комиссиин эрхилhэн ажал ябуулга тухай элидхэлнүүдые съезд бүгэдын дуугаар hайшааба, РКП-гэй программа баталан абаба. 1976—1980 онуудта дүүргэгдэхэ табан жэлэй түсэб, 1990 он хүрэтэр республикые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тушаа РКП-гэй XI съездын Директивэнүүд баталагдаа. РКП-гэй Уставта оруулагдаха хубилалтанууд баталагдан абтаа.

Удаа тээнь партиин түбэй органууд hунгагдаа.

РКП-гэй генеральна секретаряар Николае Чаушеску hунгагдаба гэжэ съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ соносхогдоо. РКП-гэй Центральна Комитет 205 гэшүүнhээ, 156 кандидадhаа бүридүүлэгдэн hунгагдаба. Тэрэшэлэн Центральна шалгалтын комисси hунгагдаа.

РКП-гэй ЦК-гай пленум дээрэ ЦК-ай Политическэ гүйсэдхэхэ комитет, ЦК-гай секретариат, Центральна партийна коллеги hунгагдаhан байна. Политическэ гүйсэдкомдо 23 гэшүүн, 13 кандидат оробо.

РКП-гэй генеральна секретарь Н. Чаушеску съезд дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

НҮҮРhЭШЭД

Жэлэй дүүрэтэр богонихон саг үлэбэ. hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, жэлэйнгээ даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн тухай мэдүүлhэн хүдэлмэришэдэй, бүхэли коллективүүдэй тоо улам олошорhоор. Нээмэл аргаар нүүрhэ малтадаг Бага-Холбоолжоной уурхайн коллектив байгша оной ноябриин 17-до нүүрhэ малтаха жэлэйнгээ даабари дүүргээд, мүнөө 1975 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

Оньhон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин сагай минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэhэн ажалшад hайн үрэ дүн туйлана. Экскаваторай машинист Александр Сухарев халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ залуушье hаа, машинист В. К. Федосеевэй туhалагшаар хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоhон байна. Александр Сухарев байгша оной эхинhээ машинистээр хүдэлжэ байна. Александр экскаватораа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана, бага гаргашатайгаар ехэ нүүрhэ малтана.

Василий Кириллович Федосеевэй даадаг экипажай коллектив найман кубометр удхуууртай «ЭКГ-8И» түхэлэй экскаваторые шадамар бэрхээр жолоодоно. Эдэнэр байгша оной эхинhээ 2130 мянган кубометр газар малтажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу машинист Александр Сухарев

Н. ЕФИМОВЭЙ фототекст.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР

31

ҮДЭР ҮЛЭБЭ

ТҮМЭР ЗАМШАД МҮРЫСЭНЭ

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив түмэр замай Шэтын отделениин коллективтэй мүрысэдэг юм. Эдэнэр hара бүриингөө дүн согсолжо, бэе бэедээ мэдээсэдэг байна. Дүй дүршэлөө хубаалдаха зорилготойгоор бэе бэеэ делегаци эльгээнэ. Арадай ажахын ашаа ехээр шэрэхын түлөө түмэр замшад оролдоно.

Түмэр замай Шэтын отделениин коллектив ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Локомотивуудые hаадгүй түргэнөөр ябуулжа, ашаа шэрэхэ hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. hаяшаг Улаан-Үдын, Шэтын отделенинүүдэй түмэр замшад үнгэрhэн арба hарын дүн гаргабад. Түмэр замай Шэтын отделениин коллектив даабаряа 2, 3 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, Улаан-Үдын түмэр замшадые мүрысөөндэ илажа гараа.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, түмэр замаар шэрэгдэhэн ашаанай өөрынь үные хямдаруулха талаар яhала ехэ ажал хэhэн байна. Эдэ коллективүүд дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргэхын тула тэмсэнэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНА

«Забайкаллес» комбинат, профсоюзай обком байгша оной октябрь hарын дүн гаргажа үзэбэ. Шулуутайн леспромхозой Кокэтэйн пунктын хүдэлмэришэд энэ hара соо эршэтэй шангаар хүдэлжэ гараhан байна. Эдэнэр hарын даабариhаа гадуур 4539 кубометр модо бэлэдхээ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, оньhон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаhанайнгаа ашаар 2409 түхэригэй материал арьбалhан юм.

СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерство, профсоюзай ЦК энэ туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, Шулуутайн леспромхозой Кокэтэйн пунктын модошодто дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба. Тус леспромхозой Бэрээнэй пунктын коллектив модо бэлэдхэхэ октябрь hарынгаа даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэжэ, СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай мүнгэн шан абажа урмашабад.

Н. ТЮРНЕВ.

ЖУРАМАЙ ҺУЛА — ЭМХИДХЭЛЭЙ МУУҺАА

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тоосоото һунгалтын партийна суглаан үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгые хүтэлбэри болгон, партийна организаци, тэрэнэй бюро коммунистнуудтаа эдэбхитэдтээ түшэглэн, бүхы ажал хэрэгээ ябуулдаг байгаа. Энэ табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл хахад соо дүүргэхээр абаһан социалис уялгаяа бодотоор бэелүүлхын, ажахынгаа материальна бааза саашадань хүгжөөхын түлөө эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа гээд партбюрогой секретарь А. П. Калашников тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглээ. Нэн түрүүн хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы түгэс шадабаритай, дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд-коммунистнуудые үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай участогуудта хубаарилан табиха асуудалда партбюро гол анхаралаа хандуулһан байна. Ажахын отделени, бригада болон фермэнүүдые эдэнэр хүтэлбэрилнэ. Жэшээлхэдэ, тоосоото үе соо залуу коммунистнууд Л. В. Шамарин отделениие эрхилэгшээр, В. М. Белоусова гахайн фермые даагшаар, И. Т. Варфоломеев главна инженерээр, Р. Ф. Афанасьев галуунай комплексно фабрикын директорээр дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Партийна организациин бүридэлдэ байһан 55 коммунистнуудай олонхинь үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлжэ, габшагай ажалай үльгэр жэшээ нүхэдтөө харуулна. Колхозникууд партийна организациингаа, колхозойнгоо правлениин хүтэлбэри доро хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха, ниитын адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Гүрэндэ нооһо, һү худалдаха 1974 оной социалис уялга болзорһоо урид дүүргэгдэә. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 1200 центнерһээ бага бэшэ һү тушаахаар эндэхи малшад зориглонхой. Мяха худалдаха түсэб дүүргэгдэжэ, нёдондонойхиһоо 2180 центнерээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана.

Тоосоото үе соо партийна хамтын суглаанууд Уставаар хараалагдаһан болзортоо үнгэргэгдэжэ, тэндэ тон шухала асуудалнууд зүбшэгдэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ: «Зонине коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдэй оруулдаг нүлөөлхы үүргэ дээшэлүүлхын тулада партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ВЛКСМ-эй комитедэй ябуулжа байһан ажал хэрэг тухай» гэхэ мэтын асуудалнууд болоно. Гадна коммунистнуудай тоосоонууд партбюрогой заседани, партийна хамтын суглаанууд дээрэ шагнагдадаг һэн. Ажалдаа онсо шалгаржа, нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг коммунистнууд ажахын һалбари бүхэндэ бии. Һаалишад Г. И. Врылёва, У. Л. Калашникова, механизаторнууд В. П. Лошкарёв, Н. Викулин, энэ жэлэй таряа хуряалгада эрхимлэһэн Н. Е. Брылёв, Л. И. Кравцов, техник-үрэжүүлэгшэ Н. К. Кравцов болон бусадые эндэ һэрлэмээр. Үнинэй коммунист Ф. Л. Калашников үндэр наһатай боложо, амаралтада гарабашье, хамтын ажалда хабаадалсаһаар. Тэрэ энэ зундаа үбһэшэдэй тусхай звено хүтэлбэрилөө. Тиигэжэ тус коллектив эрхим шанартай 1750 центнер үбһэ хуряажа абаһан байна.

Гэбэшье партийна журам эбдэдэг, ажалдаа хайхарамжагүйгөөр хандадаг, архи уудаг хүнүүд үшөөл бии гээд элидхэлшэ мэдүүлээ. Архиин арбан гурбан жолоодо абтаад, ажал хүдэлмэридөө харюусалгагүйгоор хандадаг коммунистнууд Калашников, Прохоров, Фадеев, Брылёв гэгшэд суглаан дээрэ шангаар шүүмжэлэгдээ. П. М. Калашников һү һаалиин фермые даагшаар ажаллажа байхадаа хүдэлмэреэ хаяад, хэдэн үдэрөөр архидашадаг һэн. Партийна ажалай журам эбдэһэнэйнгээ түлөө тэрэ партбюрогой заседани дээрэ журам эбдэһэнэйнгээ түлөө хоёр удаа шүүмжэлэлдэ ороһон шье һаа, алдуугаа мэдэржэ, архи тамхяа хаягүй. Һүүлдэнь колхозой правлени, партийна организаци Калашниковые фермые даагшын тушаалһаа болюулха баатай болоһон байна. Тэрэнэй ороондо залуу коммунис Г. З. Сибагатулиниие томилоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо фермын байдал [illegible] байжараа.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэлые тус коллектив халуунаар дэмжэжэ, үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һаагаа. Мүн гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэйнгээ даабари ерэхэ жэлэй июлиин нэгэндэ дүүргээд байхабди гэһэн социалис уялга абаа һэн.

Үйлэдбэриин ноосэ, арга боломжонуудай хэр хэрэглэгдэдэг байһан тухай асуудалда элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн коммунистнууд горитой анхарал хандуулаа. Тиихэдээ бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэнэгүйбди, энэ талаар ябуулагдаха партийно-эмхидхэлэй, үзэл сурталай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон, эдэниие һайжаруулхын тула партбюрогой гэшүүд үүсхэл багатайгаар ажаллана гээд эдэнэр тэмдэглэһэн байна.

Залуу коммунист, галуунай комплексно фабрикын директор Р. Ф. Афанасьев мэргэжэлтэдэй үүргэ, тэдэнэй ажал хэрэг тушаа һонирхолтой үгэ хэлээ. Коммунист гээшэ колхозой хамтын хэрэгэй түлөө һанаагаа зобожо, өөртэнь хабаагүй ажалай муу үрэ дүнтэй байбал, шалтагааниинь элирүүлхэ гэжэ эрмэлзэхэ ёһотой бшуу.

Партийна организациин зүгһөө бодото туһаламжа, заабари абабал, мэргэжэлтэд булта суг хүдэлжэ, үйлэдбэриие эрдэм наукын үндэһэн дээрэ хүгжөөхэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха жэшээтэй ха юм. Энэ талаар колхозой партийна организациин хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии. Гол шалтагаанууднь юунһээ эхитэйб? Абаһан шиидхэбэринүүдээ бэелүүлхын тула партийна организаци, тэрэнэй бюро, коммунистнууд эрид шангаар тэмсэнэгүй. Саг соогоо абтаһан шухала шиидхэбэринүүд зарим ушарта саарһан дээрэ бэшэгдээд лэ үлэшэнэ. Партбюрогой зарим гэшүүд эдэбхи үүсхэл багатайгаар ажаллана. Партбюрогой секретарь Калашников урагшаа һанаатай, эдэбхитэй хүн. Теэд үдэр бүриингөө хэрэгтэ һамаараад, өөрынгөө гол шухала уялгые — партийно-эмхидхэлэй, ниитэ политическэ хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна.

Тиихэдэ ниитын эмхинүүд — нүхэрэй сүүд, эбилэрнүүдэй совет, арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие хүшэлбэрилжэ, дулааржэ ёһотой үүргыень саашадань дээшэлүүлхэ талаар партийна организаци ямар ажал ябуулнаб гэһэн асуудалда гүнзэгы, тоб гэмэ харюу үгтөөгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тус колхозой ажахын гол һалбари таряан ажал юм. Тиимэһээ энэ талаар партбюрогой юу хэһэн тухай суглаан дээрэ хөөрэлдэһэниинь гайхалгүй. Хараад үзэхэдэ энэ талаар горитой дутуу дунданууд бии. Энээн тушаа үнинэй коммунист Ф. Г. Кириллов ехэ шүүмжэлэлтэйгээр хэлэһэн байна.

«Тоосоото элидхэл соо шүүмжэлэл тон бага. Коммунистнуудай журам үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй, — гээд, тэрэ хэлэнэ. — Таряан ажалда бии байгаа дутагдалнуудые усадхахын тулада бэелүүлэгдэхэ саашанхи зорилгонууд гүйсэд тодоруулагдаагүй гээд һананаб. Главна агроном, коммунист С. Е. Брылев таряа хуряалгын үедэ эдэбхи багатайгаар ажаллаа, үнгэржэ ерэхэдээ архидаадшье абадаг байгаа. Арадай хиналтын постнууд мүртэй юумэ хээгүй гэхэдэ болохо. Шэнэ ургасын ороoһон ехээр гээлтэдэ ороһон байна. Хүршэнэрэйнгөө гектар бүриһөө 16 центнер ороoһо хуряажа абахадань, адли эрхэ байдалтай байгаад, бидэнэр арайхан гэжэ гектарай 9,7 центнер хуряагаабди. Энээндэ харюусалгатайгаар, партийна ёһоор хандаа һаамнай, хэрэгнай урагшатай байха һэн». Энэ ажаглалтанууд тон зүб.

Суглаан дээрэ колхозой түрүүлэгшэ С. В. Устинов, пенсионер Л. В. Брылёв, Никольскын сельскэ Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Н. Фёдоров болон бусад үгэ хэлэхэдээ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай журам шангадхаха, хүн зоной дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэри эрид һайжаруулха тухай тогтоо.

Тоосоото һунгалтын партийна суглаан элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудаа усадхаха хэмжээ ябуулгануудые хараалһан тогтоол баталан абаа.

Энэ суглаан дээрэ шэнээр бүридхэгдэһэн партбюро һунгагдажа, тэрэнэй секретаряар А. П. Калашников дахинаа һунгагдаа.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

Гуджирска геолого-бэдэрэлгын комплексно экспедици Закаменск хотодо байрладаг юм. Зэдын ба Захаамнай аймагуудай газар дайда дээрэ байгаалиин баялиг — ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо талаар энэ экспедициин геологическа партинууд һүүлэй жэлнүүдтэ шалаад ехэ ажал хэжэ байна. Экспедициин геологууд болон хүдэлмэришэд Зэдын комбинадай ашагта малтамалай нөөсые элбэгжүүлхэ талаар илангаяа ехэ ажал хэжэ, һайн ашаг үрэ туйлаба.

Экспедициин коллектив байгша ондо дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа. Тэрэнээ бэелүүлхын тула эндэхи геологууд үнгэрэгшэ зунай хаһада айхабтар ехэ ажал ябуулаа. Энэ жэлэй түрүүшын гурбан кварталай дүнгөөр Гуджирска экспедициин коллектив республикын геологуудай дундаһаа һайн үрэ дүнгүүдтэй байжа, республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байха юм.

Тус экспедицидэ ажалай үндэр амжалта туйладаг геологууд, хүдэлмэришэд олон. Социалис мүрысөөнэй арбан һарын дүнгүүдээр урамдалгын мастер Сергей Егорович Захаринай хүтэлбэрилдэг бригада коллектив соогоо эрхимлэжэ ябана. Коммунист С. Е. Захаринай бригада зургаан хүнһөө бүридэдэг. Энэ бригада коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Сергей Егорович геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэридэ 30 гаран жэлэй туршада ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Үндэр наһатай боложо, пенсидэ гарабашье, дуратай ажалаа орхёогүй үшөө хүдэлһэн зандаа. Бригадынгаа гэшүүдэй ажалые шадамар бэрхээр эмхидхэдэг.

Нүхэр Захаринай бригадын гэшүүд булта дааа эрхим һайнаар хүдэлжэ, үдэр бүхэнэй даабариие улүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Тэдэнэй дундаһаа урамдагшад Ефим Стрелков, Виктор Шилкин гэгшэдэй бүтээсэ ехэтэй ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ефим Стрелков (зүүн гарһаа), бригадир Сергей Егорович Захарин, Виктор Шилкин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

СЕМИНАРНУУД БОЛОБО

КПСС-эй Кабанскын райкомдо партийна эхин организацинуудай секретарьнарай һуралсалда горитой анхарал хандуулагдадаг юм. Олон ондоо онол арганууды хэрэглэжэ, энэ хэрэг һонирхолтой, аша туһа ехэтэй болгохые яһалашье оролдогдоно.

Секретарьнарые суглуулхада олонхинь ерэжэ шададаггүй. Элдэб шалтаг байдаг ааб даа. Тиимэһээ нимэ семинарнуудые нэгэ бага ондоогоор үнгэргэдэг болохо гэжэ шиидээбди.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнарые куст бүхэндэнь суглуулжа, семинарнуудаа хээбди. Тиихэдэ зоноо суглуулхада бэлэн, ерэхэ, ошоходонь дүтэ болоно гээшэ ааб даа.

Каменск, Селенгинск посёлогуудта, Бабушкин хотодо, Байгал-Худара тосхондо Кабанскда энэ һарын турша соо семинарнууд үнгэргэгдөө. Эдэ семинарнууд дээрэ партиин райкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд парти доторой хүдэлмэридэ хабаатай элдэб асуудалнуудаар лекцинүүдые уншаа. Жэшээлхэдэ, «Хайшан гээд партийна суглаанда бэлдэхэб», «Абтаһан шиидхэбэринүүдые хинан шалгаха тухай», «Партида шэнэ гэшүүдые абалга ба залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэ», «Партийна организациин хүдэлмэриие түсэблэлгэ» гэхэ мэтэ.

Семинарнуудай хүдэлмэридэ хабаадагшад тэдэниие иигээд үнгэргэхэдэ тон һайн байна гэжэ мэдүүлээ. Тиимэһээ саашадаашье энэ онол арга тухай мартахагүй болонобди.

А. КЛЮЧЕРЕВ.
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ЭЭЛЖЭЭТЭ БЮРО

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай дүрбэдэхи жэлэй дүүрэтэр оройдоо һара үлүүтэй саг үлэбэ. Энэ үе соо үшөөл ехэхэн юумэ хэмээр гээшэ. Тиимэһээ республикымнай ажалшад түгэсхэхы жэлые габшагай ажалаар, үндэр амжалтаар угтахые яһалашье оролдоно.

Гэбэшье зарим ажахынуудта гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэ ехэ муу ябана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхоз гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб 89,9 процент дүүргээд байна.

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюро совхозой хүтэлбэрилэгшэдые заседанидаа урижа, юундэ иимэ байдалда ороһон тухайгаа тоосохыень дурадхаа.

Тус ажахын дирекци, партком, рабочком һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэриие шанга хиналта доро абаагүй байба. Энээнһээ боложо зоомэргэжэлтэд, һаалишад, мал адуулагшад ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг болоо. Тиигэжэ үнеэдэз муугаар харууһалдаг байһанһаа уламжалан, тус совхоздо һү һаали эрид доошолоо юм. Жэшээлхэдэ, байгша оной октябрь һарада нёдондоной энэ үетэй жэшэхэ болоо һаа, һү абалга 302 центнерээр, гүрэндэ худалдалга 740 центнерээр бага болоһон байна. Хүсөөтын һү һаалиин фермын коллектив илангаяа муугаар ажалладаг байха юм.

Бюро эдэ дутуу дунданууды эли болгон шүүмжэлээд, совхозой директор Б. Ц. Доржиев, главна зоотехник Д. Батомункуев гэгшэдые гүрэндэ һү худалдагаяа эрид дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абахыень дурадхаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

СОЛОТО ХҮНҮҮДЭЙ НЭГЭН

П. МАЛИНИНАГАЙ АЖАЛАЙ ГАБЬЯА

Прасковья Андреевна Малинина даланайнгаа дабаан дээрэ гаража ябахадаа, зол хубигүй балшар наһаяа һанаандаа оруулан, иигэжэ хөөрэһэн юм:

— Дуу дуулаха ехэл дуратай байгша бэлэйб. Үшөө үхибүүн ябаалби даа, юушье хэхэдээ хамар доро гүнгэнэхэдэжэ ябахаш. Харин эжымни шагнажа шагнажа, нюдэн дээгүүрээ уһа гүйлгэгшэ һэн. Бэе хүсэхэдөө зобожо тулижа ябаха хүн болохошни гээшэ даа. Уншэн үрөөһэн хүн дууша гэлсэгшэ гээд эжымни ходо хэлэхэ...

Теэд эжынь хэлэһэн үгэ хүсэлдөөгүй. Совет засаг эрдэм һургуулигүй, таряашан эхэнэртэ шэнэ ажабайдалай үргэн зам нээжэ үгөө. Прасковья Малинина ажалайнгаа намтарай эхин һабагшые 1929 онһоо татааб гэжэ тоолодог. Тэрэ, жэлдэ Заволжиин Самети тосхоной үгытэйшүүл «12-дохи Октябрь» колхоз эмхидхэн нэгэдэһэн юм.

— Харин энээнэй урда тээ хүн шэнгеэр ажаһуугаа аалби? — гээд, Малинина һанаа алдана, — гансал зоболонгой далайе үзөө һэм. Зургаатайһаа айлай үхибүү һахижа, гэрэй сойбон ябааб, арба нэгэтэйһээ барлаг болооб. Колхоздо ороһон сагһаа өөдэ нара хаража, хүн шэнги тэниглэн сэдьхэлтэй болоо бэлэйб.

Хорёод үнеэ харууһалха малшан болгожо, фермэдэ эльгээбэ. Үбһэ тэжээл хомор, һү һаам бага байдаг һэн. Тиихын хажуугаар нарай түл гарзалха. Хамаг юумэн урагшагүйдэгшэ бэлэй. Гэбэшье Малинина урмаа хухаржа, уруугаа харагшагүй һэн. Самети тосхонһоо хорёод модоной зайда оршодог «Караваево» совхозой ахамад зоотехник Станислав Штейман нарай малай үбшэнэй «нюусые» мэдэдэг гэжэ дуулаба. Караваево яаралтайгаар ошожо, малай үбшэ танидаг бололгодонь туһалхые гуйба.

— Ямаршье «нюусые» мэдэхэгүйб, — гээд Штейман гайхаба. — Шадал тэнхэйтэй түл абаха гээ һаа, тугалнуудаа хүйтэн байрада байлга.

Прасковья этигэбэгүй, шоглоно гээд һанаба. Өөрөө совхозой дал хорёо сооғуур ябажа хараба, һонирхоһон юумээ тугалшадһаа асууя, мэдэжэ абаба. Одоол тиигээд байхадаа, Штейман зүб хэлээ гэжэ ойлгоо, этигээ һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо «12-дохи Октябрини» малшад караваевайхидтай холбоо барисаатай болоһон байгаа. Зүгөөр Малинина Штейманэй эгээл хэшээлтэй, үгэ дууламгай шабинь болоһон юм. Тиин үзэг бэшэгтэ һуража, ухаа зааһан номуудые уншадаг, мал ажалые эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эрхилдэг болобо. Караваевада малай шэнэ үүлтэр бии болгохо хүдэлмэриин эхилхэдэнь, ахамад зоотехник тэрэ үеэр колхозойнгоо фермые даагшаар томилогдоод байһан Прасковья Андреевнае туһалагшаар абаа.

Шэнэ үүлтэрэй һүрэг үнеэдые бии болгохын тула селекционернүүд арбан жэлдэ хүдэлхэ баатай болоо бэлэй. Тэдэнь Костромской областиин өөрсэ байдалда тон таараха, харууһа багатай, бүхэ шэрхи, ашаг шэмэтэй үнеэд байшоо. Энэ оролдолгынгоо түлөө [...] эрдэмтэд, практигууд, тоодо П. Малинина, Гү[...] шанда хүртэһэн юм.

Прасковья Андре[...] колхозойнгоо ударни[...] нютагайхидайнь һүнгэ[...] Малининагай эмхидхэ[...] лиг шадабари, һүбэлгэ[...] дол, зөөри зөөшые [...] ёһоор хубаарилха, ар[...] дүй дүршэл эли бодоо[...] рагдаһан байна. Харин [...] ушар 23 жэлэй саа[...] болоо һэн. Мүнөө «12[...] Октябрь» колхоз [...] Волгын эгээн баян, [...] ги ажахынуудай [...] болоно. Ороoһо тар[...] мал ажалай хүгжэлт[...] дорхойлһон хоёр [...] римта эндэ дурдая: [...] бүриһөө 35 центнер [...] тарянай ургаса абта[...] дээдэхи элдүүрилгын [...] рай 100 гектар бүхэ[...] гэ тонно һүн һаагда[...]

Самети ерэһэн хүн [...] — оронойнгоо элдэб [...] гуудһаа, Баруун Е[...] гүрэнүүдһээ, мүн ба[...] рикэһээ олохон хүнүү[...] шалһан байха, — [...] шан сагай тосхоной г[...] ханиие, ажаһуугш[...] баян дэлгэр байдалы[...] жа гайхадаг. Ажалша[...] зол жаргалтайгаар [...] хада шухала бүхы [...] эндэ хуу бии: болбо[...] хэлтэй байшангууд, [...] нууд, соёлой ордон. Х[...] колхозойнгоо ажалда [...] рээн жэлдээ хүдэлжэ [...] Гол һалбариһаа гадна, [...] фермэ, теплицэ ко[...] миллион олзодо нэмэ[...] лоно.

Харин ороһон олзы[...] гэн малай шэнэ [...] мүн капитальна олон [...] гада гаргашалагдана, [...] машина, механиза[...] худалдан абалгада, [...] нэрэй стипендидэ, [...] ясли, саад, һургууль [...] хангаха хэрэгтэ тус [...] мүнгэ зөөри гамна[...] Түрүүлэгшын хараал[...] дол байгаа. Һайн [...] хангахын тула хүн [...] бүтээсэ ехэтэйгээр, [...] һайнтайгаар ажалла[...] хэ сэдьхэлээрээ урма[...] дэр ябаха, ниитын [...] бата бэхи болгохо [...] байна бшуу.

Ород энэ эхэнэр [...] сэдьхэлтэй юм. Т[...] эхэмнай гээд кол[...] хүндэмүүшэ дула[...] нэрлэдэг. Нээрээшье [...] баяр, гомдолоо [...] хын тула зүбшэл, [...] абахаяа, юрөөлэйнь [...] хан үгэнүүдые дү[...] эхэдээ ерэһэндэл, [...] хандадаг. Һаалишад[...] да һаалишан, эрэ[...] дунда эрдэмтэн, юм[...] гоо уран һайханай [...] хабаадагшадай дунда [...] дуушан болоод байга[...] тай.

Прасковья Андре[...] алдарта ажабайдала[...] үндэр дабаан [...] Ажабайдалда этигэ[...] даг, эсэхэ сусахые [...] ажалладаг, урагша[...] тай, зориг түгэлдэр [...] байһанайнгаа ашаар, [...] наһандаа үтэлхэ [...] дэнгүй, хүнгэн сар[...] даа ябаһаар. Энэ [...] Ленинэй зургаан [...] шагнагдаһан, орон [...] эгээл суутай [...] болоно. Эхэ оромна[...] лис Ажалай Геро[...] зэргэ тэрээндэ [...] олгоо. Малининагай [...] бюст солото эхэнэр[...] жэ, хүн болоһон, а[...] бьяа гаргаһан Самети[...] ной талмайе шэмэг[...] хал.

В. ПА[...]
ТАСС[...]

Кострома.

Улаан-Үдын аймагта

СҮҮДХЭДЭ 1230 ГРАММААР

«Маяк» колхозой Бурнашевско отделенидэ эбэртэ мал шахан таргалуулха бааза эмхидхэгдэнхэй. Эндэ багахан аад, эбтэй зэтэй коллектив хүдэлнэ. Эдэнэртэ 300 гаран бурүү шахан таргалуулжа, ехэ шэгнүүртэй болгоод, гүрэндөө тушааха даабари үгтэнхэй. Энэ баазада отделениин дүршэлтэй малшад Николай Анфилонович Дорофеев, Иван Степанович Романов гэгшэд амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Тэдэнэр сентябрь һарада малаа эрхим һайнаар эдеэлүүлжэ, толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1090 граммаар нэмээгвэ һэн. Октябрь һарада дүршэлтэй малшад үшөө ехэ амжалта туйлаа. Үхэр бүхэнэй сүүдхын нэмэлтэ шэгнүүр 1230 граммда хүргэгдөө. Тиигэжэ жэл болоһон бурүү бүхэн 300-гаад килограмм шэгнүүртэй болоо.

ТҮСЭВ ДҮҮРГЭГДЭЭ

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ «Восьмое Марта» колхозой һаалишад тодорхойлхы жэлдэ габшагай ажалаараа шалгаржа байна. Энэ жэлдэ 5000 центнер һү һааха даабаритай һаа, арбан һара соо 5018 центнер һү абажа, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Иигэжэ нёдондой энэ үеынхиһөө һү абалгаяа 1347 центнерээр ехэ болгоо. Үнгэрһэн арбан һара соо фуражна үнеэн бүриһөө 2065 килограмм һүн һаагдаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 530 килограммаар ехэ болоно.

Һаалишад Наталья Куликова, Нина Веденеева, Агафья Пчелова, Раиса Лютова, Лариса Бурундукова болон бусад эрхим ажалаараа илгарна. Жэшээнь, Наталья Куликова арбан һара соо 17 үнеэнһээ 482 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2835 килограмм һү абаһан байна.

Тодорхойлхы жэлэй дүүрэтэр энэ колхозой һаалишад хамтадаа 600—650 центнер һү түсэбһөө гадуур абаха зорилготой.

А. НАГАСЛАЕВ.

БАМ

МҮНӨӨНЭЙ АГУУ БАРИЛГА

ШЭНЭ ХАРГЫН БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Таазаһаа Уоян тээшэ татагдажа байһан автомобильна хаpгын 28-дахи километртэ зогсонобди. Хайр шорой ашаһан мантан томо машинанууд хажуугаарнай шууятайгаар хүнхинэлдэн үнгэрнэ. «Уралстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал колоннонуудай жолоошод машинануудаа һаадгүйгөөр ябуулжа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула ехэхэн оролдолго гаргажа, эршэтэй шангаар хүдэлнэд.

Колоннонуудай, участогуудай, экипаж бүхэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. 139-дэхи оньһожоруулагдамал колонныи жолоошод машинануудаа гурбан халаан соо ашагладаг байха юм. Эдэнэр шэнээр татагдажа байгаа харгы дээрэ шорой адхаха даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа шадана.

— Манай колоннодо 54 автомашина тоологдоно. Эдэ машинануудые гурбан халаан соо ашаглаһанай ашаар даабаряа 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэбди, — гэжэ 139-дэхи оньһожоруулагдамал колонныи начальник Петр Брыль хөөрэбэ һэн. Тэрэ эрхим һайнаар хүдэлдэг жолоошодоо нэрэ, обогоорнь дурдажа байгаад магтана. Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада хабаадалсажа, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэдые магтахашье ёһоороо магтана бшуу.

Баргажан голой эхин өөдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ саһан орожо, һүниндөө ехэ хүйтэн болоно. Гэбэшье 139-дэхи колонныи хүдэлмэришэд ажалайнгаа эршые һуладханагүй. Үдэр, һүниие илгангүйгөөр харгы дээрэ шорой адхажа, метр метрээр урагшаа дабшана. Эдэнэй хэхэ ажал үшөөл ехэ.

Таазаһаа Уоян хүрэтэр 220 километр болодог. Тэндэһээ сааша Хойто-Муяын хаданууд хүрэтэр үшөө 130 километр зайда автомобильна харгы баригдаха юм. 138-дахи, 139, 140-дэхи оньһожоруулагдамал колоннонуудай коллективүүд 350 километр ута харгы дээрэ шорой адхажа, Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада хэрэгтэй ашаа шэрэһэн машинануудай торон тогтонгүй ябахаар болоторнь заһабарилха даабаритай.

Манай ерэһэн үдэр тус колонныи 32 машина шорой зөөжэ байгаа һэн. Залуу жолоошод Юрий Шивков, Владимир Миханшин гэгшэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябанад. 28-дахи километртэ Юрий Шивковтой танилсабабди. Тэрэнэй жолоододог ЗИЛ-135 түхэлэй шэнэхэн машинын кабина дээрэ «БАМ» гэһэн үгэ аржытар бэшээтэй. Юрий үшөөл залуу. Нёдондо жэлдэ сэрэгэй албанһаа ерэһэн юм. Жолоошоной 1-дэхи классай үнэмшэлгэтэй.

— Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгада хабаадалсаха аза талаан намда тудаа. Энэ ехэ барилгада хабаадалсажа байһан аад, муугаар хүдэлжэ болохоор аал? Бидэндэ эгээл һайн, шэб шэнэ трактор, машинануудые үгэнэ. Эдэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ехэ ажал хэхын тула оролдонолди даа, — гэжэ Юрий Шивков хэлэнэ.

139-дэхи оньһожоруулагдамал колонныи жолоошод үдэр хоногой ошохо тума улам эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Хаpгы һайн шанартайгаар, түргэнөөр бариха гэжэ эрмэлзэнэ. Тус колонныи экскаваторай машинист Геннадий Лысаков машинануудта түргэнөөр шорой ашажа, тэдэниие һаадгүйгөөр ябуулха гэжэ оролдоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье. Тэрэнэй хүдэлжэ байһан карьер тээшэ машинанууд ерэжэл байна. Геннадий Лысаков машинистын 6-дахи разрядтай хүдэлмэришэн. Экскаватораа шадамараар жолоодон, машинануудта шорой ашана. Эндэ ажалай эршэтэ абяан үдэр һүнигүй зэдэлжэ байна. «Уралстроймеханизация» трестын 139-дэхи колонныи хүдэлмэришэд хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэд. Эдэнэй жэшээгээр хүдэлһэн бэшэшье барилгашад һайн үрэ дүн туйлана. Баргажанай хадануудай хормойгоор Уоян тээшэ шэнэ харгы татагдажа байна.

Мүнөө Байгал-Амарай түмэр замай барилга түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Хагсуу хүйтэн үбэлэй саг орожо ерэнхэй. Хаа хаанагүй саһан оро. Һүниндөө 20—25 градус хүйтэн бууна. Барилгашадай ногоон брезент майхангуудаа досоо талаһаань дулаалжа, түмэр пеэшэнээ түлихэдэнь яһала дулаан болоодхихо юм.

— Ерэхэ 1975 оной 1-дэхи квартал соо Уоян хүрэтэр харгы заһажа дүүргэхэбди. Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хэрэгтэй оньһон техникэ, эдихэ ууха юумэн энэл харгыгаар шэрэгдэхэ, — гэжэ тус колонныи начальник П. Н. Брыль хэлэнэ.

Үдэшэ орой Таазада хүрэжэ ерэбэбди. Ногоон майхангуудай, шэнээр баригдаһан суглуулагдамал гэрнүүдэй сонхоор гэрэл яларна. Зарим хүдэлмэришэд һүниии халаанда гарахаар түхеэрнэд. Эндэ хүлгөөтэй, шууятай. Таазада мүнөө дээрээ 600-гаад хүдэлмэришэд хүдэлнэ, 150-аад ашаанай машинанууд үдэр һүнигүй шорой шэрэнэ. Хүсэтэ грейдернүүд газар тэгшэлэн метр метрээр урагшаа дабшана. Эдэнэр Таазаһаа Уоян тээшэ богонихон болзор соо харгы татаха дүүрэн арга боломжотой.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Уралстроймеханизация» трестын 140-дэхи оньһожоруулагдамал колонныи эрхим жолоошон Всеволод Крупеня. 140-дэхи, 139-дэхи оньһожоруулагдамал колоннонуудай хүдэлмэришэд Уоян тээшэ шэнэ харгы татажа байнад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото-зурагууд.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХУРСА ЗЭБСЭГ

Шэнэ-Бэрээнэй «Гигант» колхоз томошье ажахы бэ[...] юм. Тиигэбэшье үйлэдбэри ба соёл гэгээрэлэй саашань хүгжөөхэ талаар ни[...] түйлалтануудтай. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи ажалшадай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мэдээжэ һайжаржа, ажалай журам бэхижэнэ, али [...] хэрэгынь урагшатай боложо байнхай. Энээнэй [...] шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, тус колхоздо үргэлжэ гаража байдаг «Хүдөөгэй һонин» (редакторынь нүхэр Боженова Л. Ц.) гэжэ ханын газетэ болоно.

Энэмнай Загарайн аймагай дурсагдаһан колхозой партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай орган мүн. Тус газетэ [...] бүриин шэрээр шэмэглэгдэн, гоё һайханаар, шэнэ [...]нтойгоор хараалагдаһан форзортоо гаргагдажа байдаг. Номер бүхэндэнь нютагай ажабайдал, ажаһуудал, ажал хүдэлмэри тухай удхатай элдэр бэшэгүүд толилогдожо, олоной анхарал татадаг юм. Тиимэһээ энэ газетын редколлеги үргэн ниитын зонойнгоо эдэбхи үүсхэл бадаруулха, тэдэнэй дунда [...]эрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые тайлбарилан [...]рүүлхэдээ баян дүй дүршэлтэй боложо байһан. [...]ар иимэһээ республикын хүдөө ажахын бүхы эмхинүүдтэ гаргагдадаг ханын газетэнүүдэй дунда һайн нэрэ тоологдодог байна.

Иимэ жэшээнүүд ондоо [...]гүүршье яһала бии. Улаан-Үдын аймагай Орон[...] совхоздо (редакторынь нүхэр Бимбаев Р. Б.), Прибайкалын аймагай «Прибайкалец» (редакторынь нүхэр [...]один В. Т.) колхоздо гарадаг газетэнүүд мүн лэ багшадайнгаа анхарал татадаг, ажахын али нэгэн [...]удалаар бэшэгүүдые то-лилходоо, шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Энэнь ехэ һайшаалтай.

Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй шахуу ханын газетэнүүдтэ нютагай партийна организацинуудай зүгһөө анхарал ехээр хандуулагдадаг, тэрэнэй хүдэлмэри ходо хяналта доро байдаг боложо байнхай. Эдэ бүгэдын ашаар фабрика болон заводуудай, колхоз ба совхозуудай, һургуули, эмхи зургаануудай ханын газетэнүүд ажалшан арадые ажалай шэнэ илалтануудта зоригуулжа, түрүү юумые дэмжэхэ, дутуу дундануудые элирүүлхэ хэрэгтэ улам нүлөө болонхой. Олохон газетэнүүдэй редколлегинүүд һүсөөр сахилгаан, элдэб шог зугаатай, хадхуурта хуудаһанууд гаргагдана. Тэрэшэлэн ямар нэгэ шэнэ һонин тухай мэдээсэл газетэдэ гү, али тэдэ хуудаһануудта туһхаглагдаһан лэ байдаг. Тиихэдэ шүүмжэлхы удхатай материалнуудай мүрөөр ямар хэмжээнэй абтагдаһан тухай тобшохоноор мэдээсэгдэнэ. Ажалай амжалта туйлажа, шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргаһан хүнүүдтэ зорюулагдаһан газетэнүүд, тусхай хуудаһанууд ехэ удха шанартай юм. Иимэ баримтанууд Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводуудта болон бусад түрүү предприятинуудта үзэгдэнэ.

Гэбэшье бүхы предприятинуудта, илангаяа барилгын эмхинүүдтэ, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудай зарим колхоз, совхозуудта, мүн олохон соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудта үни удаан саг соо ханын газетэнүүд гаргагданагүй, хаа-яа гарабашье, һонигүй, удха багатай байдаг. Энээнтэй хамта олохон газетэнүүд гансал тусхай һайндэрнүүдтэ зорюулагдаад, юрын үдэрнүүдтэ огто гаргагдадаггүй, хэдэн һараар мартагдашадаг. Харин тиихэдэ партийна комитедүүд энэ асуудалда анхардаггүй, хэтэрхэйдээ ханын газетын редколлегишье һунгаагүй байдаг юм. Иимэ баримтанууд Загарайн аймагай Онохойн, Эрхирээгэй совхозуудта бури һаа болотор дайралдаа һэн. Энэмнай нэн түрүүн партийна организацинуудай секретарьнарай газетын үүргые тоодоггүй, тэрэнэй хүдэлмэрые һонирходоггүй, хэрэгсээгүй байһан ушарһаа болоно. Энэ алдуу эндүүе ябадал болоно гэжэ тоолохо хэрэгтэй.

КПСС-эй XXIV съезд, һүүлээр болоһон партиин ЦК-гай Пленумүүд үзэл сурталай хүдэлмэрие улам шангадхаха, һайжаруулха эрилтэ табиһаниинь мэдээжэ. Коллективэйнгээ гэшүүдые үзэл сурталай, политическэ талаар хүмүүжүүлгэдэ Череповецкэ, металлургическа заводой ударидахы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалсадаг дүй дүршэл тухай, тэрэшэлэн тэдэнэй хүдэлмэриин дутуу дундануудай, алдуу эндүүнүүд тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол соо тодорхой зүбөөр, тодо һонороор хэлэгдэһэниинь эли. Тиихэдэ «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол болбол үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэрие хүн зоной дунда бүри үргэн дэлисэтэйгээр, гүнзэгы удхатайгаар ябуулха шэнэ шата нээбэ.

Эндэ гол шухала юумэн гэхэдэ, үзэл сурталай хүдэлмэри хадаа зорилго түгэс, нүлөө болон аша үрэ ехэтэй байха зэргэтэй. Энэ тон харюусалгатай асуудал бэелүүлхэ хэрэгтэ манай бүхы хэблэлэй, тэрэ тоодо ханын газетэнүүдэй урда хүндэ зорилгонууд табигдана. Юуб гэхэдэ, табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй — 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тухай тодо һонороор, нэн түрүүн ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай бэшэхэ, урагшатай арга заргалгадаг хэрэглэхэ хүдэлмэрилэгшэдэй һайн дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Энэ шухала асуудал саг үргэлжэ хэблэлэй анхаралай гол соо байха ёһотой. Энэ шухала асуудал саг үргэлжэ харуулжа байха хэрэгтэнь ханын газетэнүүдэй редколлегинүүдтэ аймагай хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд туһалха ёһотой. Тэдэнэрэй үүсхэлээр редколлегинүүдэй гэшүүдэй семинар, зүблөөнүүд зарлагдажа, туһаламжа, зүбшэл хүргэгдэжэ байха болоно. Энэ талаар дүй дүршэлтэй болоһон редакциин коллективүүд бии. Жэшээлхэдэ, «Улаан Сэлэнгэ» газетын редакци жэл бүри ханын газетын хүдэлмэриин хаһалга үнгэргэжэ байдаг ёһо заншалтай. Кабанскын аймагай «Байкальские огни», Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» газетэнүүд ханын хэблэлэй хүдэлмэритэй танилсаад, газетынгээ хуудаһануудта шэнжэлэл бэшэгүүдые толилжо, ехэ туһа хүргэдэг. Мүн үе үе болоод редколлегинүүдэй гэшүүдтэ туһатай зүбшэл тунхагладаг гуримтай.

Табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй шиидхэхы үдэрнүүд үлэбэ. Мүнөө хаа хаанагүй социалис мүрысөөнэй долгин улам эршэдэжэ байна. Энэ ехэ хүдэлөөе, хүн зоной ажалай болон политическэ дэбжэлтые һайнаар харуулха гээшэ совет хэблэлэй, тэрэ тоодо ханын газетэнүүдэй дайшалхы зорилго мүн.

И. ОЧИРОВ,
КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша.

Орлигой дунда һургуулиин эхин классай багша Р. Д. Арданова ургажа ябаа багашуулые эрдэм номдо һургаха, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байдаг. Ажалдаа оролдосотой, нютагтаа хүндэтэй энэ багшын һурагшад муу бэшээр һурадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багша Р. Д. Арданова.

Д. ДУГАРОВАЙ фото.

БАГШАНАРЫЕ БЭЛДЭДЭГ ТҮРҮҮШЫН ГУЛАМТА

Буряад ороной тусхайта дунда һургуулиин — Буряадай педтехникумэй бии болоһоор 50 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэхэнь.

Агуу Октябриин социалис революци, ленинскэ национальна политикын заабаринуудые бодотоор бэелүүлһэнэй ашаар СССР-эй бүхы арад үндэһэтэд, тэрэ тоодо буряад арадта үндэһэн хэлэн дээрээ хүдэлдэг һургуули байгуулха үргэн зам нээжэ үгэһэн юм. Буряад һургуулида хүдэлхэ багшанарай дуталдадаг ушар энэ хэрэгые хойшо татадаг бэлэй.

Революциин урда тээ байһан эды тэды һургуулинуудта гансахан лэ ород хэлэн дээрэ ном заагдадагынь эли һааб даа. Хаанта засаг бүгэдэниие ород болгохо политика бүдүүлигээр бэелүүлдэг байгаа. Ушар иимэһээ Буряадай багшанарай техникум дары нээхэ асуудал табигдаһан байгаа бшуу. Буряад хэлэсэ һайса мэдэхэ мэргэжэлтэй багшанарые бэлдэхэ шухала байһан юм.

1924 оной ноябриин 7-до баярай оршон байдалда техникум нээгдээ һэн. Партийна, совет, профсоюзай зургаануудай түлөөлэгшэд, монгол ороной делегаци эндэ байлсаа.

— Манай урда илангаяа харюусалгатай зорилго табигданхай. Бидэнэр, түрүүшын улаан багшанар, буряад-монгол улад зоной үндэһэн гэгээрэлые түрүүн байгуулагшад болохо ёһотойбди. Тугтаа агуу багша Ленинэй нэрэ бэшээд, бидэнэр Ильичэй захяа заабарине бодотоор бэелүүлхэ болохобди, — гээд, техникумэй студентнэр хэшээлэйнгээ эхилхэдэ бэшэһэн байдаг.

Совет хүнүүдтэй сугтаа энэ техникумдэ Монголой студентнэр һураһсадаг бэлэй. Энэ ушар хадаа СССР Монгол орон хоёрой арадуудай интернациональна хани барисаанай, бэе бэедээ туһалалсалгын бодото гэршэ, ленинскэ национальна политикын бодото бэелэл мүн болоно.

1927 ондо Буряадай педтехникум дүүргэжэ, түрүүшын багшанар гараба. Хожомоо тус техникум ород техникумтэй нэгэдэһэн (1932 ондо) юм. Энэ үе соо тус техникум мэргэжэл һайнтай олон тоото багшанарые бэлдэжэ гаргаһан байгаа. Эдэнь республикын бүхы нютагуудта ажалладаг. Энэ техникум дүүргэжэ гарагшад хожомоо техникумүүдэй, дээдэ һургуулинуудай багшанар, эрдэмтэд болонхой, нүгөөдүүлынь партийна, совет хүдэлмэридэ харюусалгата тушаалтад, учебнигүүдые зохёогшод болонхой.

Иигэжэ багшанарые бэлдэхэ түрүүшын буряад техникум нээһэн ушар хадаа республикын национально-культурна байгуулалтын шухала хэрэг үйлэ болоһон байна.

Г. СЕМИНА,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЗОХИМЖОТОЙ, ДЕМОКРАТИЧЕСКА ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые Советскэ Союз залан сэхээр бэелүүлхэдээ, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие зайсуулха, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэхын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ. МНРП-гэй III съездын болоһоор, Монголой Арадай Республикын тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэһэн баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые дэлхэйн хэблэлэй политическэ шэнжэлэгшэд тайлбарилхадаа, иимэ тобшолол хэнэ.

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй «Владивосток шадар хэһэн уулзалгын дүнгүүдтэ шэнжэлэгшэд гол анхаралаа хандуулна.

50 жэлэй турша соо монгол арадай гаталһан замай дүнгүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үндэр сэгнэлтэ үгэнэ гээд Чехословакиин «Руде право» бэшэнэ.

Монголой ниислэл хотодо болоһон баярай суглаан Советскэ Союзтай ба бусад социалис гүрэнүүдтэй аха дүүгэй хани барисаанда, харилсаа холбоондо монгол арадай үнэн сэхэ байлгын зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ манифестаци боложо үнгэрөө гээд «Нойес Дойчланд» газетэ тэмдэглэнэ.

1985 оной һүүл болотор стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хязаарлаха тухай шэнэ хэлсээ бэлдэжэ баталха хүсэлэнтэй байһанаа Л. И. Брежнев, Дж. Форд баталба. Энэнь Владивосток шадар болоһон уулзалгын шухала үрэ дүн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые Бангладешэй Арадай Республикын олониитэ халуунаар амаршална гээд «Пуртодеш» газетэ бэшэнэ. Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха шэнэ хэмжээнүүдые абаха тухай үгэеэ ойлголсоһон байна.

Азида хамтааран аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн һанамжа уласхоорондын оршон байдалда һайнаар нүлөөлхэ байна. Ази түбидэ аюлгүй байдал хангаха һанал бодол эндэхи оронуудай правительствануудаар нэгэнтэ бэшэ табигдаһан байна гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

Совет-хитад харилсаанай һайжархын тула Советскэ Союз ехэ оролдолго гаргана. Бусад оронуудтал адли, Хитад тушаа Советскэ Союз адли тэгшэ эрхэтэй, нэгэ нэгээ хүндэлһэн, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгын, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн гол ёһонуудые шууд сахёэр баримталдаг юм гэжэ Венгриин «Эшти Хирлап» газетэ тэмдэглэнэ.

Хитад арадтай хани барисагаа, харилсаа холбоогоо һэргээхээр Советскэ Союз бэлэн юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь мэдүүлээ гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ бага бэхи, үнэн эбэ эб найрамдал хангахые Советскэ Союз хүсэнэ гэжэ хэблэлэй олон органууд гол анхаралаа хандуулна. Женевэдэхи эб найрамдалта конференциин хүдэлмэриие дары түргөөр һэргээхэ шухала гэжэ Л. И. Брежнев үгэ соогоо тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

США-гай конгрессэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшын мэдүүлгэ

ТАСС

США-гай политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, конгресстэхи түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшэ К. Альберт КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Президнт Дж. Фордтой хэһэн хөөрэлдөөнүүдые үндэрөөр сэгнээд, туйлагдаһан дүнгүүдээрнь сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлбэ.

«Манай хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байһань шухала удха шанартай», — гэжэ тэрэ хэлээ.

«Президент Дж. Фордын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Владивосток шадар уулзажа, һанамжаяа хэлсэлгын дүнгүүдээрнь сэдьхэлээ ханабаб».

Уулзалга ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө гээд К. Альберт тэмдэглээ. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулха гэһэн политика гол шухала удха шанартай байна гээд эдэ хөөрэлдөөнүүд элирхэйлбэ.

«Албанай хэрэгээр СССР-тэ ошожо, хэһэн хөөрэлдөөнүүднай тон амжалтатай байба. Тиимэһээ шахардуу шанга байдал саашадаа пуларха гээд Президент Дж. Форд тоолоно» гэжэ түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшэ мэдүүлээ.

Президент Вашингтондоо бусажа ерэмсээрээ, Владивостогто болоһон уулзалгын дүнгүүд тухай конгрессэй хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсээ һэн гэжэ К. Альберт тэмдэглэбэ. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаанай һайжаржа байһандань, конгресс урмашан баясана гээд тэрэ хэлээ.

ВАРШАВА

ВАРШАВАДА выставкэ нээгдээ

ТАСС

Экономическа харилсан туһалалсалгын соведэй гэшүүн оронуудай харилсаа холбооной тогтоогдоһоор 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, фото-зурагуудай выставкэ эндэ нээгдэбэ.

Эндэ табигдаһан 200 шахуу гэрэл-зураг СЭВ-эй ажал ябуулга тухай удха түгэлдэрөөр хөөрэнэ. Машина бүтээлгын, радиотехническэ, электротехническэ промышленностиин, хара ба үнгэтэ металлургиин талаар хэгдэжэ байдаг харилсаа холбооe эндэ табигдаһан зүйлнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

БРАЗЗАВИЛЬ

КПСС-эй БЭЛЭГ

ТАСС

Конгын Ажалай партиин ЦК-гай Партийна дээдэ һургуулида марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудай суглуулбарине, СССР-эй гадаадын политика тухай зохёолнуудые КПСС бэлэглэбэ.

Һуралсалай асуудалнуудаар КПТ-гай ЦК-гай секретарь Мартэн Мбери энэ бэлэг абахадаа, СССР-эй Конгын хоорондохи хани барисаан саг үргэлжэ хүгжэжэ байна гээд Конгын Ажалай партиин ЦК-гай секретарь хэлэбэ. Шэнэ байдал байгуулха хэрэгтэнь конголез арадта үнэн зүрхэнэй туһаламжа хүргэһэнэйнь түлөө тэрэ КПСС-тэ, совет арадта гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэбэ.

КАИР

АРЕ-гэй правительствын программна мэдүүлгэ

ТАСС

АРЕ-гэй премьер-министр А. А. Хигази ороной Арадай суглаан дээрэ правительствын программна мэдүүлгэ хэбэ.

Сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй гэһэн гол ёһонуудта АРЕ үнэн сэхэ юм. Этэзл иимэһээ Араб ба дэлхэйн бусад оронуудтай харилсаагаа үргэлжэлүүлхые оролдоно. Совет-египедэй харилсаан ниитэ үг зорилгодо, аша туһада үндэһэлнэ гээд правительствые толгойлогшо тэмдэглээ. Промышленностияа хүгжөөхэдэнь, өөрыгөө хамгаалха хүсэеэ бэхижүүлхэдэнь, Египедтэ Советскэ Союз ехэ туһа хүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Египедтэ ерэлгэ хоёр ороной хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ байһаниинь дамжаггүй гэжэ А. А. Хигази хэлэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые һайжаруулхын түлөө АРЕ ехэ оролдолго гаргана. Альганайшье шэнээн һүүлшын араб газар сулөөлтэр, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые һэргээтэр байлдаан дүүрэхэгүй юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Израилиин зээрхэг түримхэй ябуулгаһаа хохидоһон ажахыгаа һэргээхэ, ороной экономико ба социальна хүгжэлтэ түргэдхэхэ асуудалнуудые шиидхэхын талаар АРЕ-гэй правительство оролдолго гаргажа байна гээд премьер-министр мэдүүлбэ.

ДЕЛИ

Делидэ баярай суглаан болобо

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ерэһэнэй нэгэдэхи жэлэй ойдо зорюулагдаһан совет-индиин хани барисаанай баярай суглаан Делидэхи Совет соёлой байшан соо болобо. Профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй секретарь И. Д. Шарма үгэ хэлэхэдээ, энэ хадаа Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ түүхэтэ шата болоно гэжэ тэмдэглээ. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ СССР, Советскэ Союзай Коммунис парти, Л. И. Брежнев өөрөө элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гээд И. Д. Шарма хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Генеральна Ассамблейн комитедэй шиидхэбэри

ТАСС

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференциин хүдэлмэреэ 1975 ондо үргэлжэлүүлхыень бэлэдхэл хэхэ тусхай комитедтэ даалгахые ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ асуудалнуудые, аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэдэг комитет нэгэн һаналтайгаар тогтоогоо.

Энэ конференци зарлаха тушаа тобшолол, дурадхалнуудтай шэнжэлхы элидхэл бэлэдхэхыень тэрээндэ даалгагдаба.

Сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй долоон ороной түлөөлэгшэдэй оруулһан тогтоолой таараха проект Генеральна Ассамблейн һайшаалда табигдаа.

МАНАЙ ҺАНГИН УЯЛГА

[...]сэбтэ юһэдэхи табан жэлэй [...]радай элүүрые хамгаалха [...]мэриие бүри һайжаруулха [...] совет хүнүүдые медицинын элдэб туһаламжаар түгэс [...]ха зорилго парти, правительствамнай хараалһан гэжэ [...]гдана. Энэ шухала зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын медицинын хүдэлмэри[лэгшэ]д ехэ оролдолго гаргана [...] эндэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

[...]то, хүдөөгэй ажалшадта [медиц]инскэ туһаламжа үзүүлхэ [тал]аар тодорхой хэмжээнүүдые абаха, материально-техническэ хангалтыень һайжаруулха, саашадаа эмнэлгэ-һэргылэлгын эмхи зургаануудые [...]оор байгуулха, диспансерна аргаар ажалшадай [...] энхые сахин хамгаалха [...]эгые үргэдхэхэ талаар [...] орондо ехэ хүдэлмэри [...]. Улад зониие элдэб үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэриие [...]жэ, энэ шухала хэрэ[г]ые [...]бөөр эмхидхэхэ талаар [...]мнай медицинын хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ [...] ябуулаа. Ажалшадта [медиц]инскэ туһаламжа үзүүлгэдэниие эмнэлгэдэ 1973 [...] 1.124700 тухэриг һо[...]һон байбал, байгша онд[...] 140.500 тухэригөөр [...]

[...] ондо 130 оронтой, [...] зэр зэмсэгүүдээр [...] хангагдаһан шэнэ [...] ашаглалгада тушаагдаа, [бо]льницын хуушан байшан заһабарилагдажа, поли[клини]кын мэдэлдэ үгтэхэ байна. [...]рилгашад энэ хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ дүүргэхэ. Мүнөө жэлдэ Ново[...] тосхондо үдэрэй тур[...] 150 хүниие хангаха по[ликлини]кын байшан баригдажа [дүүр]лээ. 1976 ондо За[...] тосхондо 250 хүниие [...] поликлиникын гэр [...]аар хараалагдана.

[...] доторнай мүнөө үедэ [фельдше]рскэ-акушерскэ 4 [...] элүүр энхын 4 [...] врачевнэ 1 амбулато[ри]. Гадна хүдэлмэри[...] тосхонуудта, зарим [...]удай түб һууринуудта [бо]льница, тэдэнэй дэргэдэ [...] түхеэрэлгэнүүд [...]хой. Дүрбэн больни[цада ф]изиотерапевтическэ 4 [...] нээгдээ. Загарай, [...] тосхонуудай больница[...] бактериологическа лаборатори [аж]аллана. Аймагай түб [больница]н дэргэдэ шүдэ табиха [каби]нет 1973 онһоо ам[жалтатай]гаар ажаллана.

[...]й ажалшадай, хүдөөгэй элүүр энхые [...] ажалда 54 врач, [мэр]гэжэлтэй медицинын [хүд]элмэрилэгшэд хабаа[далсана].

[...] ажал түсэбэй [бү]тээгдэдэг гээшэ ааб [аймаг]ай ажалшадые медицинын туһаламжаар хангалтын хүдэлмэреэ наринаар түсэблэн [...]аймгүйсэдкомой үзэм[...]дэг заншалтайбди. Түсэбэй ёһоор ябуулагдаха хүдэлмэри тухай участково больницын ахамад врачнууд танилсаад, өөһэдынгөө ажал тодорхойлдог юм.

Хүдөөгэй ажалшадай эгээл харюусалгатай хаһын нэгэн—ниитын малай үбэлжэлгэ хаа хаанагүй эхилбэ. Малшадай үргэһэ нойроо мартан, үдэр, һүнигүй ажаллажа байһан үедэ тэдэнэртэ медицинскэ туһаламжа, хэрэгтэй зүбшэл, заабари үгэхэ талаар аймагаймнай медицинын хүдэлмэрилэгшэд горитой ажал ябуулна. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдһээ бүридэһэн тусхай бригада колхоз, совхозуудай холын фермэ, отара, гүүртэнүүдэй малшадта ошожо, бэеэ элдэб үбшэнһөө яажа һэргылхэ хэрэгтэйб, ямар эм дом хэрэглэхэдэ зохисотойб гэхэ мэтэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэһөө гадна, элүүр энхын асуудалаар тусхай хуудаһа гаргадаг, зохисотой заабаринуудые үгэдэг болонхой.

Четверг бүридэ холын малшадта нүүдэл амбулатори ошоно. Тэрэнэй бүридэлдэ нэгэ врач, 1 фельдшер ородог. Найма һарын туршада иимэ түхэлэй амбулатори холын фермэ, отарануудта, полевой станнуудта 150 дахин айлшалаа. Үнгэрһэн үедэ хонишодой бригадые 84, һаалиин фермэнүүдые 50, полевой стануудые 16 дахин хангажа, тэндэхи хүдэлмэришэдтэ таарамжатай заабаринуудые үгэһэн байха юм. Үнгэрһэн үедэ 770 малшад, 110 таряашад-механизаторнууд бэеэ үзүүлһэн байна. Гансал аймагай промышленна предприятинуудай хоёр мянга шахуу хүдэлмэришэдтэ медицинскэ туһаламжа хүргэгдөө.

Малшадые халуун анхаралаар хүрсэлжэ, ажалдань туһа хүргэхын тула участково, түб больницын хүдэлмэрилэгшэд оролдоно. Арбан хоногой туршада отара, фермэ, гүүртэ бүхэнэй малшадые нэгэ дахин хангаха зорилготойгоор ажалаа ябуулнабди. Хараалһан үдэртөө 5 тусхай бригада холын фермэ, отарануудта гарадаг, малшадай хүлеэдэг хүндэтэй айлшадынь болонхой. Бригада бүхэнэй гэшүүд малшадые тусхай аптечкээр, хэрэгтэй эм домоор хангана. Врачнууд Алефтина Ивановна Волкова, Галина Анисимовна Абраменко болон бусад нүхэд даажа байһан ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг, бэрхэшээлдэ ороһон үбшэнтэндэ туһаламжа үзүүлхын тула үдэр, һүниие мэдэнгүй ажалладаг хүнүүдэй нэгэн гэжэ аймаг доторoo дэмы суурхаагүй байха.

Холын үбэлжөөндэ ажаһуудаг малшадые медицинын талаар хангаха хүдэлмэреэ бүри һайжаруулхын тула аймагай элүүрые хамгаалагшад хаба шадалаа гаргана, энэ шухала хэрэгэй дүүргэлтэдэ өөһэдынгөө хубитые ехээр оруулха гэжэ найдамаар.

М. БАЛДОГУЕВ,
Загарайн аймагай ахамад врач.

Загарайн аймаг.

АВТОКЛУБ— АЯН ЗАМДАА

Хүдөө ажахын продукци улам ехээр абаха гэжэ шармайн оролдожо ябаһан ажалшадые соёл культурын талаар гүйсэд һайнаар хангаха гээшэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Манай автоклубай хүдэлмэрилэгшэдэй урда Торнин ба Оёорой совхозуудай малшадые, таряашадые хангаха гэһэн зорилго табигданхай. Ажалаа тусхай графигай ёһоор эмхидхэн, энэ зорилгоёо бэелүүлхые оролдонобди. Манай хүдэлмэридэ соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд, библиотекарьнууд, киномеханик, лектор хабаадалсадаг.

Малшадай, таряашадай социалис мүрысөөнэй ябасые харуулгада ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ хэрэг һайнаар харуулхын тула бидэнэр «Дайшалхы хуудаһа» гарганабди. Таряа хуряалгын халуун хаһада, комбайнернуудай мүрысөө харуулха гээшэ ехэ шухала. Комбайнерай туйлаһан амжалта, хэһэн ажалайнь дүнгүүдые «Дайшалхы хуудаһан» дээрэ бэшээд үлгэдэгбди. Совхозой али нэгэ отделениин ажал хүдэлмэри, амжалта, дутуу дундатай һаань, тэдэниие бэшэһэн «Дайшалхы хуудаһа» гаргаад, энэ отделенитэй мүрысэжэ байһан нүгөө отделенидэ гү, али полевой стан дээрэ абаашажа үлгэдэгбди. Иимэһээ манай таряашад мүрысөөнэйнгөө ябаса тон элеэр адаглажа байдаг. Хонишодой, малшадай, һаалишадай хоорондын мүрысөөн иимэ аргаар харуулгдадаг.

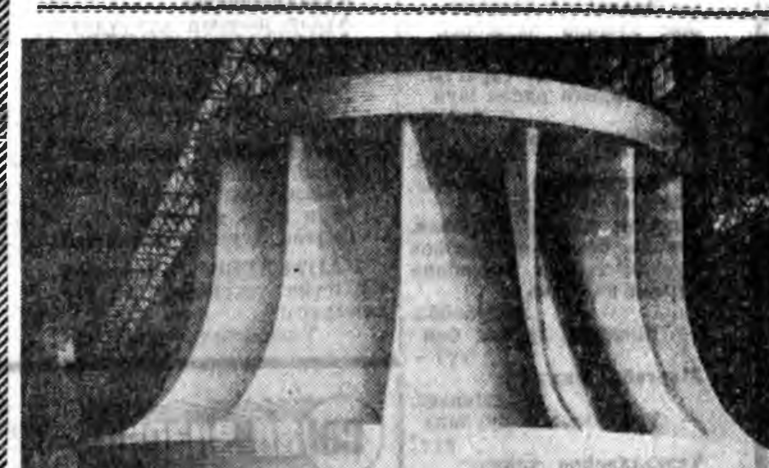
Манай автоклуб яһала һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Магнитофон, проигрыватель, кинопроектор, эпидиаскоп болон бусад хэрэгсэлнүүд бии. Эдэнээ үргэнөөр хэрэглэхые оролдонобди. Ажалшадай дуратай дуунуудые тэдэнэй захилаар магнитофон дээрэ бэшэжэ абаад табидагбди. Фермэ, гүүртэ бүхэндэ кино харуулагдадаг. Автоклубаймнай жолоошон киномеханик юм. Тиихэдэ автоклубай хүдэлмэрилэгшэ, дуушан Люда Пятибратова энэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотодо киномеханигуудай курса дүүргэжэ ерээ.

Культбазанууд, фермэнүүд дээрэ номой булангууд эмхидхэгдэнхэй. Библиотекарьнууд Л. Агафонова, К. Гомзякова гэгшэд бидэнтэй хамта ябаад, ажалшадта ном тараадаг, уншаһан номыень һэлгүүлжэ үгэдэг байха юм.

Олон тоото лекцинүүд уншагдадаг. Дунда һургуулиин багшанар, совхозоймнай парткомой секретарь Д. Е. Борисов, комсомолой комитедэй секретарь А. Красиков гэгшэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Автоклубай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг зон манайда олон. Соёлой ордоной уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ И. Михайлов хори гаран жэлдэ соёлой эмхи зургаануудта ажаллажа байнхай. Тэрэ манай хүдэлмэридэ яһала горитой туһа үзүүлдэг юм. Тэрэнэй дуулаһан шог ёгто дуунуудые шагнагшад халуунаар хүлеэн абадаг. Үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин директор В. Дунаев манай эдэбхитэдэй нэгэн. Гитарист В. Чумаков, баянист В. Дунаев хоёрой хабаадалгагүйгөөр нэгэшье концерт болодоггүй. Тиихэдэ ПМК-гай хүдэлмэришэд Л. Петров, Л. Кречетов хоёр манай олохон харагшадта мэдээжэ болонхой.

Тон һүүлэй үедэ хонишон Р. Абдулзьяновай отара дээрэ ошожо концерт харуулаа, хөөрэлдөө үнгэргөөбди. Мүн Нарин тосхондохи таряанай тоог дээрэ ехэ концерт табяабди.

А. СЕРГЕЕВА,
Зэдын аймагай Доодо-Торнин автоклубые даагша.

КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлическа заводто энергетическэ түхеэрэлгэ бэлдэгдэдэг юм. Энэ предприятида бэлдэһэн агрегадууд Европо, Ази, Африкын олон электростанцинуудта һаадгүй һайнаар хүдэлжэ байдаг. Эндэ мүнөө 165 мянган киловатт хүсэтэй дүрбэн гидротурбина — Бразилиин энергетигүүдэй захил бүтээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бразилиин Сан-Паула штадта баригдажа байһан электростанциин гидротурбинын мөөр.

ТАСС-ай фотохронико.

УГ ЗАЛГАМЖАЛАН

ХУБИИРЭ

Һүүлшын хэдэн жэлэй туршада Буряадай уран зурааашадай зэргэдэ залуу бэлигтэн олоороо нэмэн ерэбэ. Тэдэнэр бэлиг шадабариия олоной урда дэлгэн харуулжа, өөр өөрын маягтай, заншалта буряад урлалай түхэл хэлбэри алдаагүй, мүнөө үеын уран арга хэрэглэн, удха түгэлдэр уран бүтээл байгуулха эрмэлзэлээ гэршэлжэ эхилэнхэй. Монументалист Александр Даржаев, керамист Римма Жимбиева, график Доржи Пурбуев, дизайнер Илья Гомбоев, график Эдуард Аюшеев, чеканщик Максим Эрдынеев болон бусадай нэрэнүүд али олон выставкэнүүд дээрэ, хэблэлэй хуудаhануудта нэгэтэ бэшэ дурдагдадаг болонхой.

Хэдэн жэлэй урда тээ уран зурааша Даша-Нима Дугаров үндэhэн буряад маягай уран бүтээлнүүд тухай хөөрэлдэжэ байха зуураа, Максим Эрдынеевэй нэрые хэдэн дахин дурдаа бэлэй. Энээнhээ уламжалан, Максим Эрдынеевэй хэhэн уран бүтээлнүүдые хараа hэм.

Максим Эрдынеев Хяагтын хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ, газар эсхэмжэгшэ гэhэн мэргэжэлтэй болоhон байгаа. Эндэ hуража байхадаа, мүн сэрэгэй албанда ябахадаа, түрүүшынгээ уран хүдэлмэринүүдые бүтээжэ эхилээ. Модон хабтагай дээрэ тэрэнэй hиилэhэн элдэб амитадай дүрсэнүүд бүгэдэ уран гартанай бүтээлнүүдтэ адлирхуу байбашье, онсо өөрын шэнжэтэйгээр хэгдэhэн байжа, олоной анхарал хандуулдаг байгаа.

Максим Эрдынеев жара гаран онуудта Захаамин нютагта газар эсхэмжэгшынгээ мэргэжэлээр ажаллажа байhан үеые онсолон дурдана. Ушар юуб гэхэдэ, эгээл тэндэ үндэhэн буряад түхэл маягтай уран бүтээлнүүдэй ямар аргаар байгуулагдадаг байhые шудалан мэдэжэ абаа.

— Захаамин нютагта хүдэлмэрилжэ байхадаа, уран дархашуулай дүй дүршэл шудалан абаhанаа эрхим hургуулимни гэжэ тоолодогби. Суута Гожоглоо дарханай басаган Логинова Долгор гэдэг эхэнэр алта, мүнгөөр нарин дарха хэхэ дүршэлөө заагаа бэлэй. Мүн баранда мэдээжэ болоhон Даша-Нима Цыденов, Бата-Мунко Тубшинов, Сосор Санжиев гэгшэд минии багшанар болоно, — гэжэ Максим Эрдынеев хөөрөө hэн.

Тэрэнэй урлан дархалhан мүнгэн гааhа, эхэнэрэй шэмэг зүүдхэл, бэhэлиг, шэмхүүргэ харахада, нютаг бүхэнэй алташа, мүнгэшэ дархашуулай бүтээлнүүдэй заншалта аргаар хэгдэhэн мэтэ байбашье, онсо өөрын маягтай. Тэрэ бүтээлнүүдээ угалза, хээ болон тоборюулгануудаар үлүүсэ шэмэглэнэгүй. Имагтал хэм соохононь гоёонхой. Мүн нютагайнгаа үнгэтэ шулуунуудые шэмэг зүүдхэлнүүдтэ олоор хоноон оруулдаг байна. Урда холын уран аргануудые хэрэглэхэ зуураа, саашанхи хүгжэлтэ тухайдаа Максим Эрдынеев бодомжолно:

— Эхэнэрэйшье, мүн эрэшье хүнэй гоёолто шэмэглэл хэхэдээ, заншалта угалзануудай орондо малай дүрсэнүүдые таарамжатайгаар хэбтэ сохижо, бүтээлдээ хоноохо hанал бии. Модон hиилүүр болон хэбтэ сохилго мүнөө үеын эрхэ байдалда таараhан удхатайгаар, онсо шэнэ шэнжэтэйгээр бүтээгдэхэ ёhотой гээшэ. Саашадаа алишье ажалдаа хүдөөгэй ажалша малша зониие харуулха хүсэлтэйб.

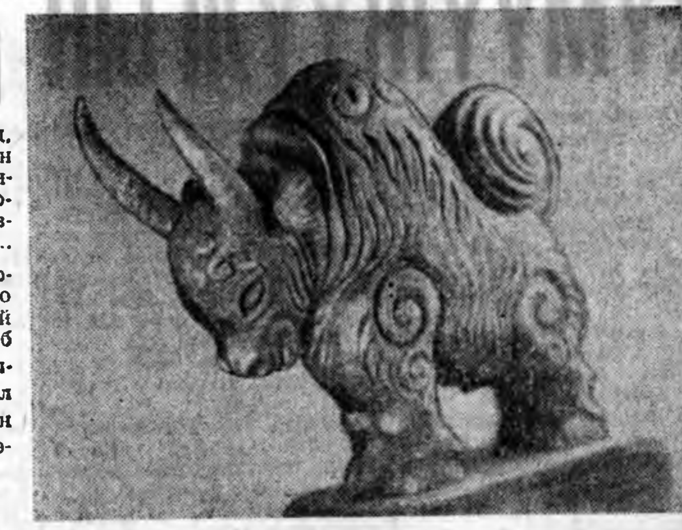
Ц. Ж. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейдэ Максим Эрдынеевэй модон дээрэ hиилэжэ бүтээhэн табан хушуун малай дүрсэнүүдые харахат. Уран зураашын мастерской соо «Энеэбхилhэн үбгэжөөл», «Басаган», «Ургашан», «Арсалан абарга хоёрой тэмсэл», «Хүлзэhэн hарлаг», «Бодолдо абтаhан үбгэн» гэжэ модоор бүтээгдэhэн хүдэлмэринүүдыень hайхашаан хараабди. Хүнэй сэдьхэлэй хүдэлсэ, тэрэнэй hанаан бодол, зан абари алишье бүтээлдэнь элихэн үзэгдэнэ. Эндэ буулган барлагдаhан бүтээлнүүдынь энээниие гэршэлнэ. Амитадыешье дүрсэлэн харуулхадаа, Максим Эрдынеев тэдэнэй аяг ааша, байгаалиин тунга нюур шарай бидэнэй урда зураглана.

Һаяхан СССР-эй уран зураашадай холбооной гэшүүн боложо баталагдаhан Максим Эрдынеев хүндэтэй ба тон харюусалгатай зам харгынгаа эхин дээрэ гараад ябана. Тиихэдээ ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байhаниинь ехэ hайшаалтай. Мүнөө тэрэ Зүүн-Сибириин зонын арадай урашуулай инспектор-искусствоведэй уялга даана.

Жараад онуудhaа эхилээд, Максим Эрдынеевэй уран бүтээлнүүд манай республикын, зонын, мүн Москва хотодо эмхидхэгдэhэн выставкэнүүд дээрэ харуулагдаа...

Сэлэнгэ нютагай уран дархашуул Буряад орон соогоо хэр угhаа суутай, солотой байгаа. Алта, мүнгөөр элдэб шэмэглэл болон хэрэгсэлнүүдые ураар бүтээжэ, айл аймаг соогоо суурхаhан Боожой үбгэнние мэдэхэгүй хүн үгы шахуу hэн. Дондог үбгэнэй модоор дархалhан хэрэгсэлнүүдые улад зон hайхашаан харадаг бэлэй.

Хониной нуга гэдэг нютагта ажаhуудаг Очирой Балма гэдэг хүгшэн модон дээрэ табан хушуу мал уран бэрхээр түнхин hиилэдэг байгаа. Тэрэ түмэрэйшье дарха хэдэг бэлэй. Балма хүгшөө сүлөөтэй сагтаа Сүхэ голой эрьеэр элдэб модоной үндэhэ суглуулдаг hэн. Тиихэдээ Максим гэжэ аша хүбүүгээ дахуулаад ябадаг байгаа.

Хэзээ нэгэ сагта аша хүбүүмни уран бүтээл эрхилэн хэдэг болохо юм гэжэ Балма хүгшөө ехээр hанаашархаашьегүй байжа болоо. Аша хүбүүнииньшье балшар наhанhaa бата нэгэ хүсэлдэ абтажа, уран зурааша болохоб гэжэ сэдьхээшьегүй байгаа аалам... Зүгөөр Максим хүбүүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ тэрэ мэтын ушарнууд нүлөөтэй ба холын хойшолонтой байhаниинь дамжаггүй.

Вл. НАМСАРАЕВ,
Буряадай номой хэблэлэй редактор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Уран hиилүүршэ М. Эрдынеевэй хэhэн «Бодолдо абтаhан үбгэн», «Мүнгэн гааhан», «Хүлзэhэн hарлаг» гэжэ бүтээлнүүд.

ТОЛИ

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

ХОЁР ИВАН

Түнхэнэй аймагай Нюрхай нютагай Усольцев Иван гэжэ нэгэ бэрхэ ангуушан тэндэхи зонойнгоо дунда суутай hэн. Харин Жэмhэг нютагай Тарбаев Иван баhал ан гүрөөл олоор олзолдогоороо суутай бэлэй. Эдэ хоёр ангуушад нэгэтэ хэрмэ агнажа ябатараа танилсаhанhaa хойшо суг агнадаг болоhон гэхэ.

Нэгэтэ хоёр ангуушад Гэнэн гүрөөhэтэ гэжэ хада уулаар агнажа ябатараа нэгэниинь хадын үбэрөөр баруун тээшээ, нүгөөдэнь зүүн тээшээ нохойнуудаа дахуулаад ябабад.

Зүүн тээшээ гараhан Иван Усольцев үдэhөө үнгэрhэн хойно арба гаран хэрмэ буудаад, доогуур тойрожо, отог тээшээ ошохоор аалихан ябаба.

Үбдэгhөө дээшээ тунга саhан соогуур, унаhан хуша модоной хажуугаар гарахадаа, нэгэ мүшэрыень хуха гэшхэбэ. Гэнтэ нэгэ томо баабгай гаража ерээд, ангуушаниие даран, үбдэгhөөнь хазаба. Баабгайда хазуулhан Иван бии шадалаараа хашхарба. Энээнэйнгээ хашхархые дуулаhан нохойнь гүйжэ ерээд, баабгайн хойто хүлыень хазаба. Үбдэhэндөө галзуурhан баабгай гэдэргэ эрьежэ, нохойе намнан ошобо.

Сэсэн нохой баабгайhaa эзэеэ абаржа, дахуулан ошоhoop мүнөө хүрэтэр үгы гэжэ Иван Усольцев hүүлдэнь хөөрэдэг hэн. Баабгайда барюулшоо юм гү, али магад урьха зангада орошоо юм гү.

Харин Тарбаев Иваниинь отогтоо ерэжэ, үдэшынгөө эдеэ шанаад, нүгөө Иванаа хүлеэхэдэнь, тэрэнь үгыл аад үгы. Бүри харанхы болоhон хойно нэгэ хүнэй ёолохо дуулдахадань гүйжэ ошобо. Урдаhаань хуу шуhан болошоhон нүхэрынь мүлхижэ ябаба. Тэрэнээ нюргандаа үргэлжэ отогтоо асараад, шархыень халуун уhаар угааба, саhан дороhoo набша гаргажа, шархыень бообо. Галзуурhан баабгай ангуушанай хүлнүүдhээ монсогор монсогор мяха огло татаhан байгаа hэн. Иван Усольцев хэдышье үбдэжэ байгаа hаа, дотор самсаяа тайлажа, шархаяа уяад, отог тээшээ мүлхиhэн байгаа.

Ангууша нүхэрөө хоёр үдэрэй турша соо харууhалжа, шуhанайнь тогтоhон хойно Иван Тарбаев нютагаа ерэжэ, шарга мори абаад, Иван Усольцевоо больницада асарhан юм.

Хоёр hараhaa үлүү аргалуулжа байгаад, хүл дээрээ гараhан Иван Усольцев hүүлдэнь арба гаран жэлэй турша соо агнажа ябаhан.

Һүүлдэнь тэрэ Үүри гэжэ үндэр хадын оройдо агнажа ябатараа унаhан модоной узуур гэшхэхэдэнь, «хан» гэhэн абяан гарахадань гайхаад үзэбэ. Модоной үзүүртэ нэгэ томо монсогор юумэнэй байхадань, абажа харахадань гархин хуяг байба. Үмдөөд үзэхэдэнь, хүүртиг дээгүүрнь даха шэнги байба. Энгэр таладаа хоёр гуулин халхабшатай энэ олзоёо тэрэ нютагаа асараа hэн. Урда сагай баатарнуудай энэ хэрэгсэл 24 килограмм шэгнүүртэй байгаа hэн гээд Иван Усольцев арба гаран жэлэй саада тээ хөөрэжэ байгаа hэн.

Б. БИРБАЕВ.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

ГУРБАН УЛААН

Жабартай тэнгэриин хаяа
улаан,
Жаргалтай хүүхэнэй
хасар улаан,
Жалгада ургаhан
бургааhан улаан.

ГУРБАН ХҮХЭ

Уудам дэлхэйн тэнгэри
хүхэ,
Унтарха галай дүлэн
хүхэ,
Урдаhан голой уhан хүхэ.

ГУРБАН ХУРДАН

Һалхитай тэнгэриин үүлэн
хурдан,
Һаруул ухаатын hанаан
хурдан,
Һайн мориной гүйдэл
хурдан.

ГУРБАН ДОШХОН

Эрьеhээ халиhан уhан
дошхон,
Эмээлээ хэдлүүлhэн
морин дошхон,
Эрээ голоhон hамган
дошхон.

ГУРБАН БЭРХЭ

Шулуун дээрэ ногоо
ургуулхань бэрхэ,
Уhан дээрэ гал түлихэнь
бэрхэ,
Үхэрэй эбэр дээрэ саhа
тогтоохонь бэрхэ.

ГУРБАН ИНАГ

Баян хүндэ худалдаашан
инаг,
Гааруу хүндэ нохой инаг,
Билдагууша хүндэ ноён
инаг.

ГУРБАН ХЭСҮҮ

Үерлэн шууяха уhан
хэсүү,
Дүүесэ аhaха түймэр
хэсүү,
Эршэлэн хиидэхэ hалхи
хэсүү.

* * *

Алдаhан хүн арбан
нүгэлтэй,
Абаhан хүн нэгэ нүгэлтэй.

Бэеэ мэдэбэл—хүн,
Бэлшээриеэ мэдэбэл—
мал.

Гахайн хоншоор газар
эбдэнэ,
Хүнэй хоншоор хэрэг
эбдэнэ.

Дааган эхэдээ илдам,
Дархан дүшэдөө илдам.
Далай уhаар ханадаггүй,
Мэргэн номоор
ханадаггүй.

Зайгаар hалхин ороно,
Заабаряар ухаа ороно.

Н. ХАЗУЕВАЙ
суглуулбариhaa.

ХОНИШОН ҮБГЭНЭЙ ЯАЖА ХААН БОЛОҺОН ТУХАЙ

ОНТОХОН

Урда сагта үгытэй ядуу хүнэй үншэн хэнзэ хүбүүхэн баян бардам хаанай барлаг зарса боложо, хони адуулдаг байгаа hэн ха.

Тэрэ хүбүүхэн үглөө бүри хонидыень туужа гарахадаа, хорёо coohoo хоёр адхаараа дүүрэн хониной хоргооhо абаад ошодог байба. Хужартай нуур тойруулан хонидоо бэлшээгээд, өөрөө нуурай хойто эрьедэ ургамал шулуу hандайлан hуужа, мүнөөхи хонидойнгоо хоргооhодые нэгэ нэгээр уhан соо шолд гэтэр шэдэдэг hэн ха. Тэрэ хонишоной үхибүүн ябахаhaa эхилээд, үбгэн болотороо үдэр бүри тиигэжэ шэдэhэн хоргооhониинь хамтархадаа, бооритн шэнээн болдогор дошо болон ябтараад, уhан дээрэ тобойжо байдаг болобо.

Тиихэ яахын хирэндэ аба хааниинь алдаржа, албан тушаалhaa бууxадань, хаанай хүбүүн хаан боложо, Хориин газарhaa хатаниие асарба. Залуу хаан хатанайнгаа үгэhөөнь гарадаггүй байжа, хонишон үбгэндэ бүри түбэгтэй байдал тохёолдобо.

Хонишон үбгэн тэсэхэ аргаяа барагдахадаа, уhанда орожо үхэхэ гэжэ шиидэбэ. Хоргооhон дошынгоо оройдонь гаража, уhанай гүн уруу hүрэхынь тэндэ хүдэр гартай хүн байз гэжэ бадашаад, гэзэгэhээнь татаад, гэдэргэнь гаргажархиба. Эрьежэ харахадань, асари томо үбгэн уhан cooho сээжэ бэеэрээ бултайнхай:

— Юундэ үхэлөө бэдэрhэн хүмши? — гээд, урихан нюдөөр миhэрэн шэртэжэ байба. Ушар байдалаа удхалан хөөрэжэ үгэхэдэнь: «Би шамайе мэдэхэб. Хорхойдо хорогүй, хоёр заяандаа нүгэлгүй ябаhан хүн байнаш. Ши үхэхэ ёhогүйш. Үшөө ута наhа, удаан жаргал эдлэхэш. Би шамда нэгэ шэдитэ үгэ заажа үгэhүүб. — Хонидоо хүсэжэ ядахадаа «хонин hүрэг тэхэриндэ» гээд шэхэтэ амитанда дуулдахагүйгөөр шэбэнэн хэлэдэг байгаарай. Зүгөөр уhанай эзэн лусууд хаантай золгожо, шэдитэ үгэ заалгаhан тухайгаа хэндэшье хэлэхэгүйш, — гээд шунгашалай.

Тэрээнhээ хойшо хонишон үбгэн хонидоо хүсэжэ ядахаяа болижо амаршаба. Һууридаа hуугаад шэдитэ үгэеэ шэбшэжэ, hанаhан хэрэгээ хэлэhэн соогоо бүтээнэ. Хонин hүрэг хэбтэн — «пад» гэхэдэнь, хонидынь хэбтэшэдэг, бодон — «пад» гэхэдэнь, бодошодог. Ябан — «пад» гэхэдэнь, ябажархидаг. Байн — «пад» гэхэдэнь байшадаг болобо.

Нэгэтэ үглөөгүүр, хаанай хатан үбшэлөөд байна, аргаша — мэдэлшэ ламые аятай түргэн залажа асарыш гэжэ жороо тэргэдэ хоёр мори хүллөөд, хонишон үбгэниие эльгээбэ.

Үбгэншье ламые асарба даа. Аргашан лама хаанай хатанай hудалые барихам гэбэ. Хонишон үбгэн тэрэ ламын хаанай хатанай баруун гарыень хоёр гараараа бараад, hудалыень үзэжэ hууха үедэнь лама хатан хоёр няалдан «пад» гэжэрхибэ. Тиихэдэнь, ламын гарнууд гэнтэ адхалдажа, хатанай сарбуу хам шүүрэн няалдашалай. Гараа шангаар бажуулгахадаа янгархаhан хатан:

— Оо- ёо-ёо! Гарым, гарым табиит! — гэжэ байгаад оог хашхаргаа табин шашхаха зуураа, сүлөө байhан зүүн гараараа ламын гар түлхихэдөө, тэрэнь баhа няалдашаба. Энэ үедэ ондоо таhагта ороод байhан хаан энэ лама хатандам аляархажа байна хаяа гэжэ жүтөөрхэн hанаад, гүйдэлөөрөө сарбууhаа бажууджа, зүүнээрээ хатанайнгаа гарhaa бариад, хоёр тээшэнь татаха зуураа, үүдэндэ бохиножо байhан үбгэниие хаража:

— Гара саашаа! — гээд, гааруу шангаар бадашаба. Урмаа хухарhан хонишон үбгэн:

— Хаан, хатан, лама гурбан няалдан — «пад» гэжэрхёод, гаража ябашана. Тиихэдэнь баhал хаанай гарнууд адхалдажа, лама, хатан хоёрой гарнуудта няалдашалай.

Мэгдэжэ айшаhан хаанай түшэмэлнүүд мэдэлшэ сэсэн үбгэниие асарба. Тэрэнь иигэжэ хэлэбэ: «Хонишон үбгэн лэ абарха».

Аргаяа барагдаhан хаан тэрэ дары, арын хэнгэрэг дэлдэжэ, албата зоноо суглуулжа, үбэрэй хэнгэрэг дэлдэжэ, урхэтэ зоноо суглуулжа, хонишон үбгэниие хүндэтэй гуримаар «хонишон Боди-Сада хаан» гэhэн нэрэ үгэжэ, хаан шэрээдэ hуулгажа, хүлисэл гуйжа hүгэдэбэ.

Тиихэдэнь лэ хонишон үбгэн гомдолоо мартан уяржа: «Лама, хатан, хаан гурбан hалан — «пад» гээд аалихана шэбэнэн хэлэхэдэнь, гар гараараа барисалдан няалдажа, гай түбэгтэ ороод, гасалан үзэжэ байhан лама, хатан, хаан гурбан гэнтэ табигдажа, хэмгүй ехээр баясабад.

Тиигэжэл хаанай барлаг ябаhан хонишон үбгэн үгытэй ядууе тэдхэдэг, үншэн хэнзые тэжээдэг, энэрхы сэдьхэлтэй хаан боложо, албатан зондоо амар жаргал олгожо, эрхэтэн зондоо энхэ жаргал олгожо, үеын үедэ үнэр баян ажаhууhан юм гэлэй.

Д-М. ДЫШИНОВ.

УРАН ЗУРААШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

Дошхон Байгал
Долгёо татажа,
Мүнгэн хуягтал
Мүльhөөр баригдан,
Үбэлэй сагай
Үндэр тэнгэри
Сэнхир торгондол
Сэнхиин байхадань
Захагүй баярлаhан
Загаhашадай дунда
Элдэб хүнүүд
Байдаг даа,
Инмэшье ушарнууд
Болодог даа.

С. КЛЕМАШОВОЙ
зурагууд.

ФЕЛЬЕТОН

УРАНХАЙ ЭДЕЭН, УРМАГҮЙ ТОГООШОД

1.

Үргэн сэнхир Сэлэнгын
Үндэр эрьедэ түбхинэhэн
«Электромашина»
заводой
Эрэлхэг дорюун
хүдэлмэришэд
Табан жэлэй түсэбые
Түгэс дорюун дүүргэхээ
Хүдэр бата ажалаараа
Үдэр бүри оролдоно.
Хаанаш, алиш цех соонь,
Хамаг хүнүүдэй дунда
Хабатай уряа дуулдажа,
Халуун ажал орьёлно.
...Үдын эдеэнэй дохёо.
Үгтэhэн тэрэ саг соо
Хоол бариад орхихоо
Хүдэлмэришэд яарана.
Уурал hабаhан
столоводоо
Утын ээлжээндэ зогсожо,
Халуу ороод түргэхэн
Хамсы шамаад дахин
Ажал хэрэгээ
үргэлжэлүүлхэеэ
Хүдэлмэришэд яарана.
Тиин гэhээш!..
Татай энэм юун гээшэб?
Улаабтархан үнгэтэй
Уhабхи хүйтэн щи
Угаагдаагүй табаг соо
Удхан гэнтэ хэгдэшэбэ.
— Аяга, табагаа
угаагүйт! —
Абяан гараба тэндэhээ.
Ууртай нэгэ тогоошон
Урдаhaань хёлойбо:
— Залхуутай саашаа!
Зон хүмнэй дуталдаа.
Зантаа ехэ харуулангүй,
Залгяад түргэн гарагты.
— Хоёрдохи эдеэн юун
бэ? —
Хоолойгоо заhaба
хэншьеб.
— Аниргүйхэн зогсогты,
Аба энэ «беляши», —
Үнэртэй мяхаар хэгдэhэн,
Үнгэнь боробтор болоhон
Түүхэй хүйтэн «беляши»
Түргэн наашань
hарбайба.
— Мяханай гуляш бии
гү? —
Маргаба тэндэhээ
хэншьеб.
— Үгы гэхыем дуулана
гүт?
Үсэгэлдэрhөө хойшо
Холодильнигнай
хүдэлнэгүй,
Ходо эбдэрээд
hаланагүй.
Уржадарhөө хойшо
Уhа саhамнай үгы —
Гээд хэлэнэ тогоошод,
Гэмэр-гутар гэлдэнэ.
Хирэ болошоhон
халаадаар
Хүлhөө аршан гүйлдэнэ.
...Гайха, тагна!
Газар дуулаг,
Гахай юрэдөө шагнаг!
Арбаад жэлэй саада тээ
Алдар суутай байhан
Табадахи столово
Туйлдаал хүрөө юм
байна.
Хүйтэн шүлэ аягалжа,
Хүнэй дура гутаагаа.
Уранхай эдеэ бэлдэжэ,
Уладай урма хухалаа.
Эндэ эдеэлдэг
хүдэлмэришэд
Этээрхэжэ дурагүйдөөд,
Ондоо столово тээшэ
Ошохо баатай болодог лэ.
Хайран үнэтэй сагаа
Хаяха баатай болодог лэ.

2.

Столовые даагша
Сапожникова гээшэмнай
Олон шалтаг дурдажа,
Оруулнагүй хүниие
урдаа:
— Зургаан hайн
тогоошомни
Зугадаашьегүй hаа,
Амаралтада гарахань
гараа,
Арсаханьшье арсаа.
Ерэhэн залуу тогоошод
Ехэ шадабаригүй.
... Хэды тиибэ, ябашье
Хэлэхэ эндэ үгэтэйбди.
Хүдэлмэришэн.
Хүдэр шамбай хүнүүдгэ
Амтатай эдеэ шанажа,
Аяга дүүрэн удхажа,
Үдэр бүри оролдохо —
Үндэр танай уялга!
Тогоошод!
Томоотойгоор шагнагты!
Танай столовые шалгаhан
Танил хэды нүхэдэй
Юун гэжэ хэлэhые
Дуугай hуугаад шагнагты!

ПАНТЕЛЕЕВ (заводой аюулгүйн техникын талаар инженер):

— Үнихэнэйл даа. Энэ столовомнай даншье ядаршоо. Бэлдэhэн эдеэ хоолыень хоёр дахин шалгажа, актнуудые 1973, 1974 онуудта бэшээ бэлэйбди. Теэд аша үрэнь мүнөөшье хүрэтэр харагданагүй. Холодильнигынь тон муугазр хүдэлнэ. Тиимэhээ тэндэ хадагалаатай байhан зарим мяхыень хаяха баатай болодоо.

АДАМОВ (арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн):

— Хүдэлмэришэдтэ бэлдэгдэhэн эдеэниинь хүнэй амандаа хэхын аргагүй. Хубааhан зүйлынь (порцинь) дан бага, хүлисэгты, борбилоогой нормо гээ hаа, зүйтэйл хаш. Шанаhан шүлэнэйнь шанар тон муу. Тогоошодынь хирэ болошоhон халаад үмдөөд ябаха юм. Хараад ойгоо гутахаар.

НЕБЫЛИЦЫНА (худалдаа наймаанай инспекциин хүдэлмэрлэгшэ):

— Гомдол ба дурадхалай дэбтэрые эрихэдэш, урдаhaаш убайгүйгөөр:

— Яахаяа hанаабта? — гээд, hөөргэдэдэг зантай. Үшөө дахин эреэ hаашни, «Үгы» — гээд, саашаа ябашаха. Инмэл даа.

«Электромашина заводой
Хүтэлбэрилэгшэдтэ
хандажа,
Энэ столовын
Эгээ hайнаар хүдэлхэ
гухай
Шанга hануулга хэжэ,
Шанга асуудал табня.
Столовонуудай
трестынхид,
Сонхоёо аршажа харыт.
Хүнэй амтархан барихаар
Хоншуун hайхан эдеэ
Хэзээ бэлдэхэб
эдэнэртнай?!

Г. ДАШАБЫЛОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Хойто аймагуудай зарим газарнуудта багаханаар саhан орохо. Баруун тэрhээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгээр hалхилха. 8—13 градус хүйтэн болохо, Байгал шадар 3—8, хойто аймагуудаар, Баргажан мүрэнэй эрьеэр 13—18, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 15—17, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн болохо.

Декабриин 1—2-то үүлэтэйшэг байха, саhан орохогүй. Урда аймагуудаар hүниндөө 23—28, Байгалай урда эрьеэр 14—19, үдэртөө 12—17, хойто аймагуудта үдэртөө 18—23 градус хүйтэн болохо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

СЭНХИР ЭКРАН

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной ноябрийн 30. 4-дэхи хуудаhан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02561 Заказ №